

B E E N

PILOT FANZIN
ART-KVARTA "BENČIĆ"

O KULTURI,
KREATIVNOSTI I
POKUŠAJIMA

Z I N E

Izdavači:
Muzej grada Rijeke,
Muzej moderne i suvremene
umjetnosti,
Gradska knjižnica Rijeka

Uredništvo:
Kristian Benić, Ivana Golob
Mihić, Ksenija Orelj, Josipa
Verbanac, Tanja Badanjak,
Sanja Žalac Čičak

Dizajn:
Ana Labudović

Grafička suradnica:
Elena Kiss

Tisak:
RISO i prijatelji/ce

Naklada:
3☺☺ kom

Pilot fanzin "BENZINE" je
nastao kao dio manifestacije
"Ljetna priča iz Benčića" u
srpnju 2024. godine.

Ljeto 2024. u “Benčiću” pamtit ćemo po puno detalja – prvo je bez bagera i dizalica nakon čak 6 godina, posađena je većina nove vegetacije, nakon 70 godina opet se vide potok Brajda i ostaci starog gradskog perila, a ustanove koje oblikuju blok organizirale su prvu “Ljetnu priču iz Benčića” s oko 200 programa za sve generacije, zajedno s već ranije kolaboracijski razvijenim “Toboganom” usmjerenom djeci.

Ovaj pilot fanzin, prototip naših svojevrstnih kvartovskih novina kakve bi voljeli imati u rukama i stvarati redovno, mali je dnevnik tog posebnog ljeta, ali i jedan naš autentični kreativni uradak.

Danas tiskovine sigurno ne radimo zbog klasičnog informiranja iako nam dobri koncentracije svega što je nužno znati ne bi škodili s obzirom na kaos interneta i ono što radi našem kognitivnom sustavu. Fanzini posebno su prije svega izraz autentičnog stvaralaštva i potrebe tvorca da nešto kažu tekstom, fotografijom, crtežom... Imaju kontemplativnu ili pak kolekcionarsku vrijednost koja s nestankom smisla svakodnevnih tiskovina raste.

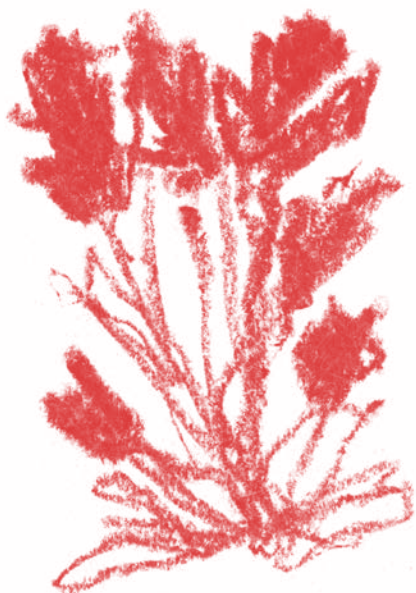
Naš Benzine, malo ležernijeg i razigranijeg tipa, planira upaliti pokoju iskrinu kreativnosti. Izbor teme ovog broja nisu slučajno vrata. Kroz ovaj složeni proces urbane regeneracije i revitalizacije, a koji je prošao blok “Benčić”, upravo nastanak funkcionalnih vrata znači da tu više nisu ruševine. Prolazak kroz vrata obično znači da nešto funkcionira. Vrata su naravno i potentna metafora jer sada ono što se iza njih krije mora imati smisla. Muzej grada Rijeke, Muzej moderne i suvremene umjetnosti i Gradska knjižnica Rijeka kroz zajedničku kreativnu igru, a kakva je bio i ovaj fanzin, mogu stvarati takvu dodanu vrijednost Rijeke.

Zato, odškrinimo ih.

Uredništvo

Ideje o oblikovanju kvarta s radionice urbanizma i arhitekture za djecu “Minijatura” u produkciji Društva arhitekata Rijeke.

MAJSTORI IZ
ČISTOĆE PROVELI
SU NAS ZELENI
ELEMENTIMA
"BENČIĆA" I POTOKA,
A NAUČILI SMO
DA SU NAIZGLED
NEPOŽELJNI
STANARI PONEKAD
NAJBOLJI.

Pratila: Lucija S.

KOROV JE DOBAR

iliti jedna zelena šetnja

Sigurno svi, pa i oni povlašteni vrapci koji žive tamo znaju za park Versailles, krem de la krem u svijetu parkova koji je pod zaštitom UNESCO-a, a kojeg je onomad još dao sagraditi Kralj Sunce – Luj XIV. Istina, čovjek je htio lijep park, ali fleksanje da ima najveći, najbolji i najveći park nije bio jedini razlog zašto se bacio (mo'š mislit sebe, Francusku cijelu) u taj trošak. Ne, ne. To je bila moć. Pa kaskade, pa jezero koje nestaje negdje daleko u horizontu... To je bila ona stara "dokle god pogled seže je moje" situacija. E sad, ministar financija Luja Sunčanog od projektanta parka, Andréa Le Nôtre'a, zatražio je svoj vlastiti park. Dakako, ne bi li izgubio glavu, tražio je da ne bude ništa veći, ali da bude bolji... Tako to od davnina ide sa parkovima, gdje se čovjek potrudio svim silama pokoriti prirodu i pokazati da je vladar.

Inače, Bia Gec je za one koji možda ne znaju, krajobrazna arhitektica koja radi u Čistoći, a koja je projektantica zelenih površina. Drugim riječima, ona je zadužena za sve zeleno po gradu što vidimo...

Taj art-kvart baš je fora. I *random* u isto vrijeme. Sad, zavisi kako koristiš tu riječ, ali nama je baš nekako fora jer obuhvaća puno fora stvari. Stvar je perspektive, kao i s vratima na primjer – ili ih otvaraš, ili zatvaraš, ovisi kako to gledaš.

Random je jer se uvijek tamo nešto događa, naizgled nepovezano, a zapravo sve ima smisla. To je mjesto gdje s jedne strane klinci trče po brdašcima i igraju badminton, a odrasli lome ideološka koplja oko Perila i stepenica. Svakom svoje, ali je fora kad pogledaš pričati o sto tema u jednu večer. No dobro, idemo na stvar.

Mi smo tako jedan (mislili smo lijeni) utorak popodne zapičili tamo jer smo čuli da će Bia Gec pričati o zelenišu Potoka i Brajde. Pa ajd', rekosmo, volimo nasumične "izlaskе", takvi su najbolji. Spustili smo se ispred Gradske i čekali sedmicu da krenemo u šetnju. Iako, pomislili smo, o kakvom ćemo tu zelenišu pričat' kada smo okruženi sa tri zgradurine i još malo zgrada?! E pa iznenadili biste se što se sve da vidjeti kad maknemo s nosa žute naočale (one zbog kojih prosipamo žuč okolo, jelte).

Okupismo se mi tako u povećem broju, što je zeleni afinitet koji je i Gec iznenadio, ali neka, dobra su ta pozitivna iznenađenja. Uputismo se mi, vođeni kao omanje krdo, preko ceste, u Park prof. dr. Vinka Frančiškovića. To vam je onaj kod Camberijeve, u koji svi gledamo kada se tu i tamo nađemo pod temperaturom i čekamo red u dežurnoj jer smo istu naravno dobili u nedoba kada doktori ne rade.

Nego, u Parku Frančišković krenula je ova zelena priča, gdje smo doznali da se po gradu još do prije dvije godine sadilo jednogodišnje cvijeće. Znate one lijepe gredice koje su uvijek pratile formu nekih geometrijskih šara? E, o tome pričamo. Sada se to promijenilo i sade se trajnice, koje se svake godine onda poklanjaju građanima, poput ehinaceje, ukrasne salvije i gazanije. Park ima i svoj drvoređ koprivića, a ako prolazite tamo, bacite oko na podnožje stabala i nemojte tamo gaziti ili čikati, ili se pak na gradske zelene upravitelje ljutiti misleći da su lijeni i okolo puštaju korov, jer se tamo počelo

saditi livadno cvijeće! Znanost kaže da su stabla sretna ako ispod sebe imaju podrast, kaže Gec.

KOROV.

Ta riječ mnoge živcira, kao i biljke koje plaze i rastu okolo gdje mi to ne želimo. No zašto nas nešto tako prirodno živcira? Možda jer u tome vidimo provokaciju? Jer smo MI ti koji će reći gdje će što rasti? Hm. Čudno je za objasniti, zar ne?

A što ako korov zapravo ima svoju ulogu? Gec kaže da se upravo o tome radi, i da je korov štoviše dobar za gradski ekosustav, pogotovo zbog bioraznolikosti. Naš grad doista jeste bioraznolik sustav koji neće ostati bez oprašivača, rekla nam je Gec, pogotovo zbog činjenice da zapravo živimo u jednoj maloj divljini. Zato ćete možda ponekad, tijekom košnje javnih zelenih površina, vidjeti da se dio trave pušta, što je zona za pčele oprašivače.

Potaknuti spikom o korovu, Gec nas je odlučila alocirati preko ceste natrag u art kvart, i parkirala nas je ispred Teatrina. Veli ona nama da svaka biljka koja je na krivom mjestu može biti korov. Svi smo velevažno kimali glavom u znak razumijevanja, a onda nam je rekla da dignemo nos prema nebu i pogledamo što je izraslo iz fasade malog ciglenog zdanja.

Dame i gospodo – bor!

Ha! Sad smo u problemu. Kako ćemo borić prozvati korovom? Zvuči pogrešno, kao i vrijeđanje na rasnoj razini. Uz bor, tu rastu štoviše još tri dobro poznate bilje: klen, koprivić i

ligustrum. Ta zar su oni samo korov koji ćemo nervozno iščupati govoreći proste stvari u bradu?

Pa i nećemo baš, a nećemo vrlo vjerojatno jer ih poznajemo i poštu- jemo. A one biljčice koje se nismo niti potrudili upoznati ćemo bez problema potaracati... Jel' vam ta priča zvuči poznato možda?

Istina je da čovjek često percipira korov kao nered upravo zato jer ne poznaje te biljke. Ludo je za pomisliti da su paradajz i krumpir nekad realno bili korovi, kao i oleandar. Ali sad ih tako nećemo gledati jer imaju svrhu, ponekad utilitarnu, a ponekad jer su nam lijepi.

Gec kaže da je čitava poanta u upoznavanju biljaka kako bi nam postale simpatične i poznate. Jer svaka biljka je za nešto korisna i dobra.

Nakon Teatrina othopsali smo ispred nove Gradske, desno od ulaza, i okupili se teatralno pored jednog malog grmića. Tu nam je Gec počela pričati kako je puno zemlje za novi okoliš knjižnice i kvarta nabavljeno iz dubokog iskopa, što je veoma siromašna zemlja iz koje tjednima nije niš izraslo. A onda, evo ga korović! Ali to je fakat dobra stvar, jer nam je upravo on rekao da je svijet oko nas ipak živ, i da postoji čitav sloj prirode koja caruje ispod vizure grada! Sada smo odjednom bili presretni zbog korova, skoro pa smo mu zapljeskali.

A taj grmić oko kojeg smo se stali u krug, to vam je bio grm paradajza! Sasvim slučajno tamo izrastao! Uz njega vidjeli smo lobodu i kostriš, što znači da se na opustošenoj zemlji sam od sebe desio obrok. Ispred Gradske. Štaaaa?

Uf, ljude je stvarno teško naučiti na promjenu. Pogotovo odrasle, koji imaju fiks ideje da su uvijek najpametniji i da znaju najbolje. Primjera radi, baš zato je Parizu, koji trenutno slovi kao najzeleniji grad sa najobilnijom i najopsežnijom zelenom agendom, trebalo ne sto, ali dobrih 20 "gladnih" godina da nauči svoje građane o važnosti korova. Recimo, oni vam sada rade na postavljanju granitnih i betonskih kocki koje dopuštaju korovu da izraste između njih, jer se ispostavilo da se tako beton manje zagrijava!

Prvi pomaci koji mijenjaju percepciju ljudi o korovu već se događaju u Rijeci, štoviše na Kozali. Mladi članovi tamošnjeg Mjesnog odbora zainteresirani su za to da se dio površina kosi s odgodom, kako bi pomogli pčelama i drugim oprašivačima. U tom smislu Kozala bi mogla poslužiti kao prvi pilot projekt za cijeli grad. Za početak, ispričala je Bia Gec, valjalo bi odrediti koje bi površine za to bile pogodne, kako bi se na gradskom zelenilu ostvario skladan suživot ljudi, pčela i – korova.

I TAKO.

Poanta priče je da korov sada minimalno dvadesetak nas gleda drugim očima, a malo po malo nadajmo se da će ga tako sagledati i ostali sugrađani i sugrađanke. Štos je čitav u tome da se samo trebate upoznati s tim biljkama, a tek kada otkrijete da je velika većina njih veoma korisna, neće im se događati nemilo čupanje.

Za to, veli Gec, treba iskoristiti čari moderne tehnologije. Recimo, na mob možete instalirati aplikaciju Pl@ntNet, uz pomoć koje možete vrlo jednostavno, samo da uslikate biljku, saznati mnogo o njoj, a na web stranici Plantea više se informirati o njima. Bitno je razumjeti "uljeze", koje možda sami nismo posadili kako bismo na kraju dana širili vlastite horizonte i zaštitili ih, jer na kraju dana, mi smo ti koji mijenjamo grad. Ajmo to napraviti na(j)bolje.

Na šetnji se postavilo i pitanje svih pitanja zbog čega se ponekad oštre noževi u sekciji Facebook komentara: što je s orezivanjem stabala u Rijeci? Gec je to demistificirala, rekavši da je najbolja praksa stablo uopće ne orezivati, a pogotovo nije dobro jako ga orezivati i pustiti da podivlja. U praksi, ovdje se orežu iz sto razloga – ponekad smetaju, ponekad su opasna, ponekad ovo, ponekad ono... Realno, u svakom gradu, pa tako i ovom našem stabla nisu sretna. Nemaju dovoljno mjesta za rast, kao niti dovoljno hrane i prirodnog supstrata i smeta im hrpa toga, ali za eko sustav igraju iznimno važnu ulogu. U Rijeci se za uklanjanje stabala čeka do zadnjeg časa, a kada ih se konačno zamijeni, to se čini iz empatije i poštovanja prema samom drvetu.

Gradskom džunglom protiv globalnog temperaturnog kažina

Parkiralište Art-kvarta ima posađena stabla za koja se nadamo da će izrasti i te svojim krošnjama činiti lijepi hlad, pogotovo u vrućim ljetnim mjesecima koji će se nastaviti i u idućim godinama prema klimatskim predviđanjima. Vodena površina Potoka preoblikuje strujanje zraka i doprinosi ugodnom povjetarcu i u vrućim ljetnim mjesecima. Dio područja na kojem se prostire Art-kvart prije je bio pod morem, nona mi je pričala kako se njena prana tamo kupala sa svojom mamom i bratom (inače poznatim riječkim liječnikom Isidorom Garafolom). Zbog dotrajalosti, sve češćih ekstremnih količina oborina, dugotrajnih epizoda juga na Jadranu, dio Art-kvarta se ponovno zna naći pod vodom. Art-Kvart postaje, ali već i je mjesto gdje rado borave

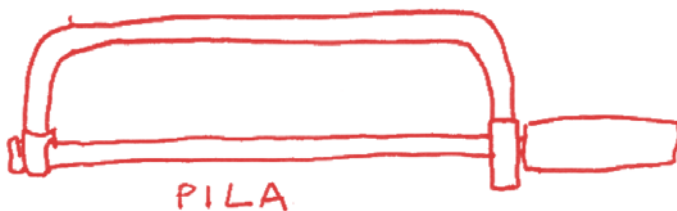
odrasli i djeca. Iako nije građen na stijeni, već na pijesku, bit će domaćin mnogih lijepih i korisnih druženja sadašnjih, ali i budućih znanstvenika, umjetnika i mnogih drugih koje će nadahnuti ovaj prekrasni dio grada. Moguće da će nekom pasti i koja brilijanta ideja na pamet kao Nikoli Tesli dok je šetao parkom i upravo na pijesku citirajući Goetheovog Fausta skicirao svoje rotirajuće elektromagnetno polje. A možda će se na prostoru Art-kvarta stvoriti i prijateljstva kao što je bilo od Tesle i Twaina, izumitelja i pisca. Na neke od nadolazećih vremenskih nepriklina ne možemo utjecati, a na ono što možemo napraviti da bismo ih ublažili Art-kvart bi mogao poslužiti kao primjer dobre prakse.

Razmišljala: Danijela Vlašić

UVIJEK SE "PILI" O NEKIM IDEJAMA, INSPIRACIJI, ALI OD UMJETNICA JOŠ VIŠE MOŽEMO UČITI POGLEDOM NA ALATE KOJE KORISTE. PA I ONDA KADA SU TO PILE. PITALI SMO IH NJIHOVE ISCRPNE LISTE NE BI LI BOLJE SHVATILI KOMPLEKSAN SVIJET STVARALAŠTVA.

Alati koje koriste umjetnice

ALATI KOJE KORISTIM:

- Kompjuter
- monitori,
- TV ekrani,
- softveri za montažu videa i zvuka, obradu slike, i sto drugih softvera i aplikacija za razne oblike i faze rada,
- video i foto kamere
- mikrofoni
- zvučnici
- osvjetljenje
- stativi
- Škale
- projektori
- adapteri i kablovi svih vrsta, dužina i namjena
- knjige, bilježnice, papiri, folije
- alati za crtanje, slikanje, kiparenje, izradu grafika
- printeri
- alati za građevinski, mehanički rad, alati za spajanje struje,
- alati za čišćenje,
- Alati za kuhanje

Tu ti je sve što sam radila i radim u životu:

- Obrada kamena,
- Obrada drva,
- Obrada gipsa,
- Obrada gline,
- Izrada kalupa,
- Lijevanje raznih materijala,
- Varenje metala (nisam sigurna znam li to još uvijek),
- Slikanje,
- Crtanje,
- Pismo,
- Grafika – razne tehnike,
- Programi za kompjutersku grafiku,
- Programi za montiranje videa,
- Programi za zvuk,
- Programi za 3D animaciju,
- Programi za 3D skeniranje,
- Sonifikacija zvuka,
- Performans,
- Osnove struje,
- Kućni popravci,
- Izrada namještaja,
- Pomoćna kuharica,
- Konobarica,
- Šankerica,
- Čistačica,
- Prodavačica,
- Tehničarka na postavima izložbi.

OLOVKA

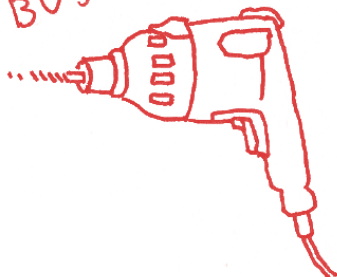
E, da, zaboravih pisanje projekata, budžeta i sve one lijepe stvari što radimo svakodnevno za džabe.

POPIS ALATA:

- računala,
- monitori,
- TV ekrani,
- softveri za montažu videa i zvuka, obradu slike, i sto drugih softvera i aplikacija za razne oblike i faze rada,
- video i foto kamere
- mikrofoni
- zvučnici
- osvjetljenje
- stativi
- ljestve
- projektori
- reproduktori pokretne slike i zvuka
- adapteri i kablovi svih vrsta, dužina i namjena
- knjige, bilježnice,
- alati za crtanje, slikanje, kiparenje, izradu grafika
- printeri
- alati za građevinski i mehanički rad,
- alati za čišćenje,
- alati za šivanje (ručno i mašinsko)

BUŠILICA

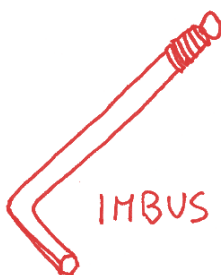
ČEKIĆ

ŠRAFCIGERI

FRANCUSKI KLJUČ

IMBUS

U mojih otprilike dvadeset i pet godina umjetničkog djelovanja popis alata za rad je varirao od tradicionalnih mehaničkih ili kemijskih do digitalnih. Tu su računala, monitori, TV ekrani, softveri za montažu videa i zvuka, obradu slike i sto drugih softvera i aplikacija za razne oblike i faze proizvodnje tekstualnih, zvučnih, vizualnih sadržaja. Nadalje, video i foto kamere, mikrofoni, zvučnici, osvjetljenja i reflektori, stativi, ljestve, skele, projektori i razni nosači, reproduktori pokretne slike i zvuka, adapteri i kablovi svih vrsta, dužina i namjena, knjige, bilježnice, papiri i razni alati za crtanje, izradu grafika, razni materijali i alati za kiparenje, printeri, noževi, škare, skalpeli, ljepila, alati za zidarske, stolarske, mehaničke radove, alati za čišćenje, farbanje, šivanje, za brušenje, struganje, prevođenje, transkribiranje, formatiranje, dizajniranje, i čitav niz još kojekakvih pribora i alata koji na prvu nemaju nikakve veze s umjetničkim stvaranjem no često se ispostave ključnima, jer svaki projekt traži amatersko bavljenje novim temama, vještinama, transformacijama, komunikacijama i stavljanja sebe u odnos s novim sugovornicima, procesima i ambijentima.

POPIS ALATA KOJE KORISTIM:

- razne vrste pila (ručna pila, ubodna pila, tračna pila)
- cirkular,
- brusilice razne,
- bušilica, aku bušilica
- čekići,
- odvijači,
- klamerice za drvo,
- glodalica,
- blanja,
- dlijeta,
- kistovi, olovke, škare,
- šivaća mašina
- metla
- kompjuter,
- printer,
- foto-kamere, fotografski aparat,
- mobitel
- stega.

To me prisiljava da maksimalno upotrijebim maštu, a time istovremeno ukazujem da minimalnim umjetničkim sredstvima može baratati apsolutno svatko, ukoliko to osvijesti, jer svi mi imamo skrivene kreativne potencijale.

Svatko prolazi vlastiti put i proces ka prosvjetljenju, a to može samo aktivnim i ustrajnim djelovanjem, nikako pasivnim. Umjetnost je jedno od sredstava koje nam može pomoći u procesu otkrivanja i upoznavanja samog sebe.

Pri korištenju umjetne inteligencije u skoroj budućnosti sve ovisi o tome hoćemo li joj pristupiti dovoljno mudro, sa zdravom dozom samosvijesti.

Igor Grubić: Mudro s UI-em

Unatrag desetak godina u čitavom se svijetu dogodila prava mala kreativna revolucija povezana s pojeftinjenjem i istodobnim poboljšanjem kvalitete tehničkih sredstava poput kamera, fotoaparata, kompjutera te raznih programa za obradu fotografija, dizajna, montaže i animacije filmova ili digitalnih glazbenih instrumenata. Dostupnost ovih alata širem krugu ljudi, a ne kao nekada tek maloj skupini koja je imala financijske mogućnosti i skupe produkcijske uvjete, dovela je do demokratizacije umjetnosti i svojevrsne kreativne revolucije.

Društvene su mreže također pomogle ubrzati taj val jer svi pokušavaju biti kreativniji, napraviti fotografije s posebnim umjetničkim štihom ili atmosferom. To je vjerojatno dovelo i do potrebe za otvaranjem više glazbenih, likovnih, filmskih akademija, koje tu kreativnost mogu kvalitetnije usmjeravati.

Trenutno se kao novi izazov pojavila laka dostupnost kreativnih alata umjetne inteligencije (UI). No, poanta je iz autora izvući maksimum kreativnih potencijala pa se postavlja pitanje kako, s kojom svrhom i u kojoj mjeri će se UI alati koristiti. Bitno je da se potencijali korisnika ne uspravljaju, pasiviziraju.

Moji principi i iskustvo su da radim sa skromnim sredstvima i da u takvim izazovnim okolnostima nastojim postići maksimalan učinak.

Jasenko Rasol: Publika koja razmišlja

U idućih 10 godina umjetničko djelovanje odgovarat će na pitanja relevantna za specifični kontekst i vrijeme u kojem umjetnost nastaje, a izazov je uvijek isti: izabrati prava pitanja i potaknuti publiku na razmišljanje.

Neli Ružić: Invanzivna umjetnost

Oduprijeti se tome da postane te ukras i financijska investicija na planeti koja odumire.

Izazov će biti suočiti se, ali i preživjeti unutar netolerantnih desničarskih vlada. Bit će iznimno važno kako će se umjetnici odrediti u etičkom smislu u odnosu na promjene koje donosi AI.

Moguće je da će područja umjetničkog djelovanja biti još više povezana s osjetilnim iskustvom i empatijom, a političko i poetično djelovanje postat će u tom kontekstu još važnije.

Vjerujem da će biti sve jasnije da je umjetnost neophodna za preživljavanje. Želim joj da bude poput korova, otporna i iznenađujuće invanzivna.

PITALI SMO
UMJETNIKE I
UMJETNICE ŠTO
MISLE KOJI SU
NAJVEĆI IZAZOVI
S KOJIMA ĆE SE
UMJETNIČKO
DJELOVANJE
SUOČITI U
SLJEDEĆIH
DESETAK GODINA.

KREATIVNI START

osnove grafičkog dizajna

by Sanjin Smajlović

SVATKO OD NAS BAREM JEDNOM NAŠAO SE U SITUACIJI DA TREBA OSMISLITI POSTER, BROŠURU ILI NAPRAVITI OBJAVU ZA DRUŠTVENU MREŽU. NIŠTA KOMPLICIRANO NO RAZUMIJEVANJE NEKIH OŠNOVNIH PRAVILA MOŽE UČINITI RAZLIKU. S RADIONICE “KREATIVNI START: Uvod u GRAFIČKI DIZAJN” U AMERICAN CORNERU RIJEKA ZAPISALI SMO TOP 5 SAVJETA KOJI ĆE TI OLAKŠATI I POKAZATI OD KUDA KRENUTI.

1. BOJE

Boje su moćno sredstvo komunikacije jer izazivaju emocije i prenose poruke, a svaka od njih nosi određeno značenje. Tako crvenu povezujemo s ljutnjom, zelena nas smiruje a ljubičasta odaje dojam luksuza. Postoji cijela grana psihologije koja se bavi samo bojama i proučavanjem toga kako one utječu na naše raspoloženje i odluke. Upravo zato neki brendovi koriste točno određenu boju i postali su prepoznatljivi baš po njoj. Ako ne znaš od kuda krenuti, savjetujemo ti da potražiš kotač boja. Komplementarne boje u kotaču (one koje se nalaze nasuprot jedna drugoj) vrlo su ugodne oku i pašu zajedno, a za najbolji efekt savjetujemo ti da jednu (blažu) koristiš kao glavnu boju, a drugu (jaču) za isticanje detalja. Srećom, danas postoje i brojni online alati koji će ti olakšati odabir odgovarajuće palete boja.

2. TIPOGRAFIJA

Fontovi također igraju vrlo važnu ulogu i utječu na cjelokupan dojam dizajna. Najvažnije je izbjegavati previše različitih fontova kako dizajn ne bi izgledao neuredno – zato koristi jedan ili dva fonta iz iste skupine. Fontovi iz skupine „serif” su oni s ukrasnim završecima, češće se vezuju uz tradicionalni stil i koriste se u tiskanim medijima, dok je skupina „sans serif” bez tih završetaka i daje dojam moderne jednostavnosti. Ipak, glavna im je prednost to što olakšavaju čitljivost teksta. Pri kombiniranju fontova vodi se pravilom „manje je više”, a ako želiš nešto dodatno istaknuti poigraj se hijerarhijom.

3. HIJERARHIJA

Jednostavno, istakni ili uvećaj ono što želiš da publika prvo ugleda na tvom dizajnu. Možeš se poigrati razmakom između slova ili redova teksta, podebljavanjem, podcrtavanjem i slično. Što je veličina ili kontrast boja nekog elementa veći, veća je i vjerojatnost da će ga se prvog uočiti.

4. NEGATIVNI PROSTOR

Negativni ili bijeli prostor je prazan prostor oko elemenata dizajna i može se pametno iskoristiti za prenošenje poruke. On čini da dizajn diše i postane pregledniji, dok istovremeno usmjerava pažnju na ključne dijelove dizajna.

5. BALANS

Balans se odnosi na raspored i vizualnu težinu elemenata u dizajnu. On može biti simetričan (obje strane dizajna nose istu težinu, kao dvije zrcalne strane), asimetričan (upotrebom boja ili kontrasta postiže se težina samo određenih elemenata) i radijalan (elementi su posloženi u kružni uzorak). I ovdje se sve svodi na poruku koju želiš prenijeti, stoga imaj na umu da simetrija ostavlja dojam elegancije i savršenosti, asimetrija djeluje razigrano, a kružni uzorak asocira na kretanje.

KAO I U DRUGIM PODRUČJIMA, TRENDovi U GRAFIČKOM DIZAJNU SE MIJENJAJU I ZATO IH NE TREBA SLIJEPO SLIJEDITI. VAŽNO JE EKSPERIMENTIRATI, ISTRAŽIVATI NOVE ALATE I TEHNIKE I USAVRŠAVATI SVOJE VJEŠTINE KROZ TEČAJEVE I RADIONICE.

Podrška zemljama koje netko tlači. Dvije prošle godine pokazale kako nastaju nova geopolitička preslagivanja od kojih su neka posebno agresivna prema civilnom stanovništvu. Jedno takvo je agresija prema palestinskom stanovništvu koja je izazvala i reakciju kreativca diljem svijeta. Domaća na koju skrećemo pažnju je aktivnost Za K.R.U.H. & Inicijativa za slobodnu Palestinu. Provjerite detalje kao i ono što možete učiniti.

FB: @nadnice.za.kruh,
IG: @za.kruh gdje možete pročitati tekst poziva na štrajk

Perilo i stepenice

Sada kada je Perilo otvoreno fora bi bilo da se do njega može i doći, da "točamo" noge bez ograda. Ipak, koliko smo čuli od stručnjaka zbog njegovih sanitarnih karakteristika to nije moguće, ali treba poticati takvu budućnost.

Više otkaza, više traženja, viši standardi

Dobro je što ljudi traže više novih prilika. Neće biti dobro ako se zbog toga sve raspadne.

Radio Benčić

Djeca su napravila našu prvu audio emisiju i baš pogađa u metu. Na mixcloud Gradske knjižnice Rijeka trk.

paint & wine

Iako imamo neke dileme oko ovakvih koncepata, mislimo da su jako fora sva tematska druženja koja uključuju dobru temu i vino.

UZVODNO

Pričanje i chillanje na ogromnim klupicama ispred Benčića

Za te klupice svi kažu kako su super. Neka nam traju.

Gejmanje postaje kulturna aktivnost :)

Uvijek sporna teza, ali stvarno smo u eri u kojoj je igranje i dobra priča i vizualna aktivnost i neki drugi, do jučer, nezamislivi svijet.

Booktok

To je standard trendiranja među knjigama koji treba stalno imati pod okom.

SF književnost

Treba nam puno nestvarnosti.

Neli Ružić je na 24 sata ugasila rad, svjetlosnu instalaciju "Prekasno je za odustajanje" koja je otvorena na fasadi riječkog MMSU-a. Na razgovoru s umjetnicom te s Irenom Bekić, kustosica Ksenija Orelj, osim podrške slobodnoj Palestini i Štrajku za Gazu, otvorila je i razgovor o odgovornosti institucija - kao što je ova - da reagiraju i budu aktivne i solidarne.

AI dileme.

Kako je netko napisao htjeli smo da roboti za nas peru suđe ne bi li mogli slikati i pisati, a ne da AI umjesto nas slika i piše.

Parkiranje

Stvarno nije u redu voziti i parkirati po pješačkoj stazi i to još ispred Dječje kuće.

Prijavim se & ne dođem!!!

Problem o kojem ćemo i nešto kasnije, ali za sada i ovako je dovoljno.

Nema prijevoda top knjiga

Ovo je razlog za ozbiljnu brigu, ali problem postaje stvarno velik, posebno na području publicistike.

Agresivnost

Razbijanje stvari koje su u javnom prostoru, to uvijek razočara.

TRENDOVI, RITMOVI I NAŠE EMOCIJE O NJIMA STALNO SE MIJENJAJU. NEŠTO JE IZ NAŠEG KVARTA, A NEŠTO SU GLOBALNI FENOMENI. BIRAMO NEKE SVOJE FAVORITE, KAO I ONO ŠTO BACAMO NIZ POTOK.

Reprezentativni nogomet ne može više ni blizu parirati klupskom nogometu

Kako je i sport svojevrsna kultura moramo reći kako brine puno glasova koji govore da je Euro 2024. najgori ikada te da nešto ozbiljno ne valja u svijetu nogometa.

Ideje kao *fast fashion*

Svi ih imaju, nitko ih ne provodi više od jednog puta, ako i toliko. Ozbiljan rad i rezultat traži upornost i greške.

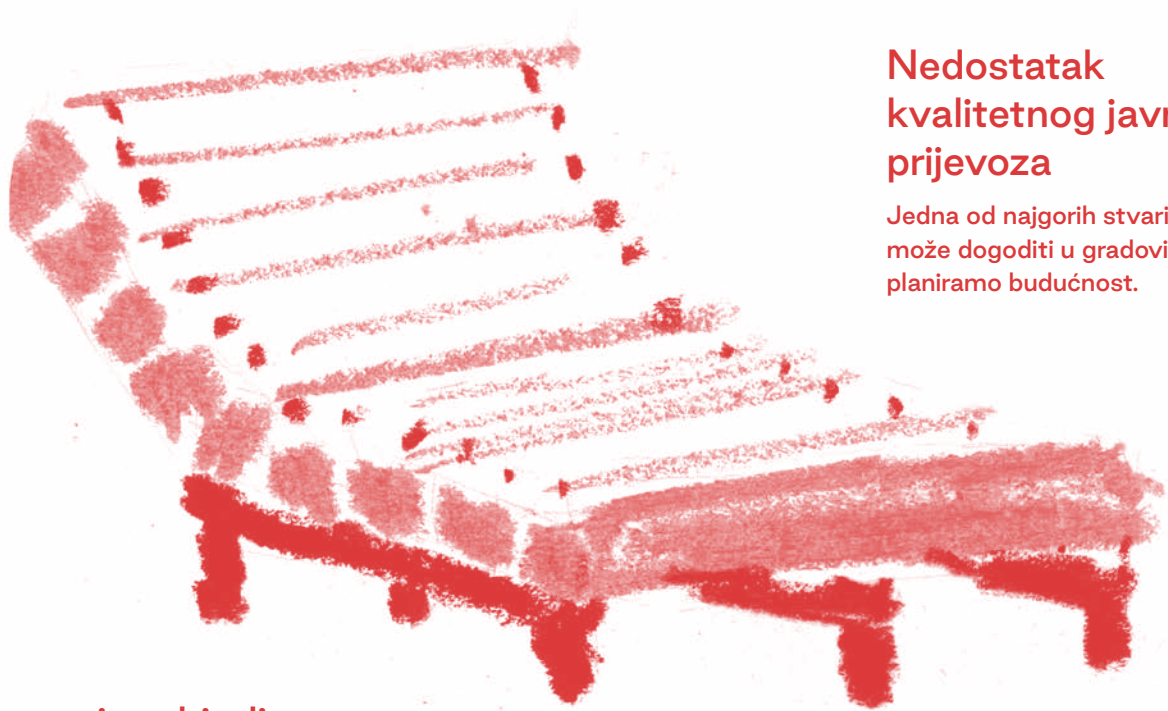
Nedostatak kvalitetnog javnog prijevoza

Jedna od najgorih stvari koja se može dogoditi u gradovima u kojima planiramo budućnost.

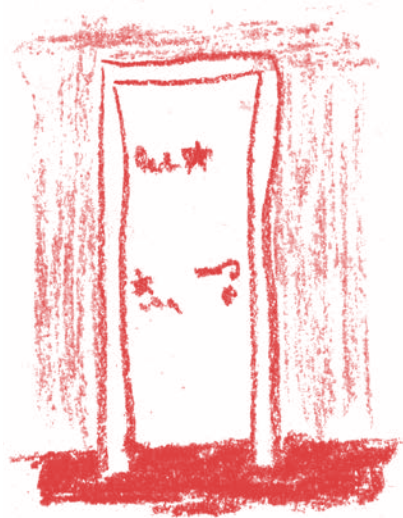
Pametni mobiteli

Ne opameti li im se sadržaj i smisao mislimo da to ide niz vodu...

NIZVODNO

vrata

Vrata uzimamo zdravo za gotovo, a znače toliko toga. Prolaz, pitanje, strepnju, priliku, granicu, nevolju, zaštitu... Puno su više od obične pregrade koja eventualno jamči tišinu, zagrijavanje toplinom ili prepreku od pljačkaša. Iako je i to već puno. Zato su naša tema broja.

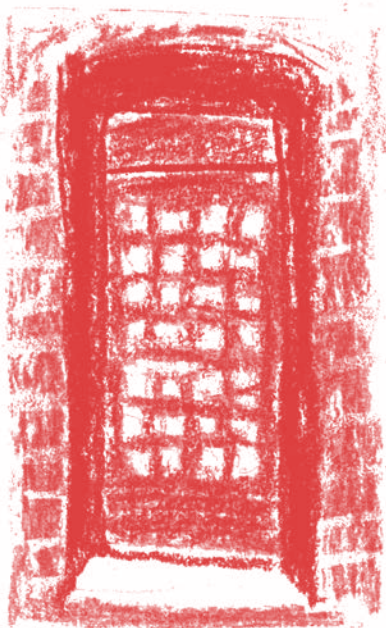
Vrata su omiljeni motiv pop kulture i zgodan scenaristički začim radnje bezbrojnih horora. Strava se bazira na vratima. Ili glavne likove netko naganja s kakvom krvavom sjekirama pa se kroz vrata probijaju ubojiti udarci dok ih osoba očajnički nastoji obraniti ili iza vrata leži opasnost s kojom se ne želiš suočiti. Netflix ekraniziran Kingov "Doktor Sleep" je odmah u uvodu pružio i *homage* slavnim vratima iz "Isijavanja", a Danny se u startu suočio s neugodom osjećaja strepnje o onome što se skriva iza vrata. U jednako uspješnoj seriji "The Haunting of the Hill House" crvena zaključana vrata nose misteriozno iščekivanje kroz više epizoda i naravno iza sebe kriju nešto što želimo vidjeti samo mi gledatelji žedni strave.

Glazba vrvi vratima kojima se lupa, zatvara, otvara... "Idi i zalupi vratima" kažu Petar Grašo i razni narodnjaci,

opri

zapri

proviri

riskiraj

a meni su najdraža naravno "Vrata podzemnih voda". "Kucaj prije nego što uđeš u njenu sobu jer tajna su vrata podzemnih voda", Azrina je metafora koja možda ništa ni ne znači nego samo dobro zvuči prema onome što želiš čuti.

Kada smo kod glazbe postoje cijeli bendovi koji su vrata – na pozornici ispred vojarne JNA u "Kako je počeo rat na mom otoku" nastupa "grupa Vrata i na bubnjevima mali iz grupe Kometa", a puno je važnija američka morisonska inačica.

koje ti govore mama ili prijatelji: kada daješ otkaz nemoj zatvoriti vrata iza sebe. Jedna od najboljih epizoda "Mad Mena" ikada, ona nakon koje baš želiš dati otkaz i zatvoriti ta vrata nekim lupanjem, zove se "Shut the Door, Have a Seat".

Nikada u povijesti vrata nisu imala tako snažnu informacijsku ulogu osim uobičajenog radnog vremena. Znanost se odjednom komunicira kroz vrata za koja kažu i da dijele zdrave od zaraženih.

koja se otvaraju skeniranjem zjenice oka je dugačak i uzbudljiv, očekivao bi više ispisanih knjiga o njemu. Vrata su nešto niže, ali gotovo u rangu izuma vatre ili kotača, njihovo prisustvo mijenjalo je logiku funkcioniranja cijelih zajednica, društvenih interakcija... Prvi koji je rekao *sačekajte ispred vratiju* potpuno je primijenio semantiku moći i odnosa prema drugima. S koje strane vrata sjediš postalo je ključno.

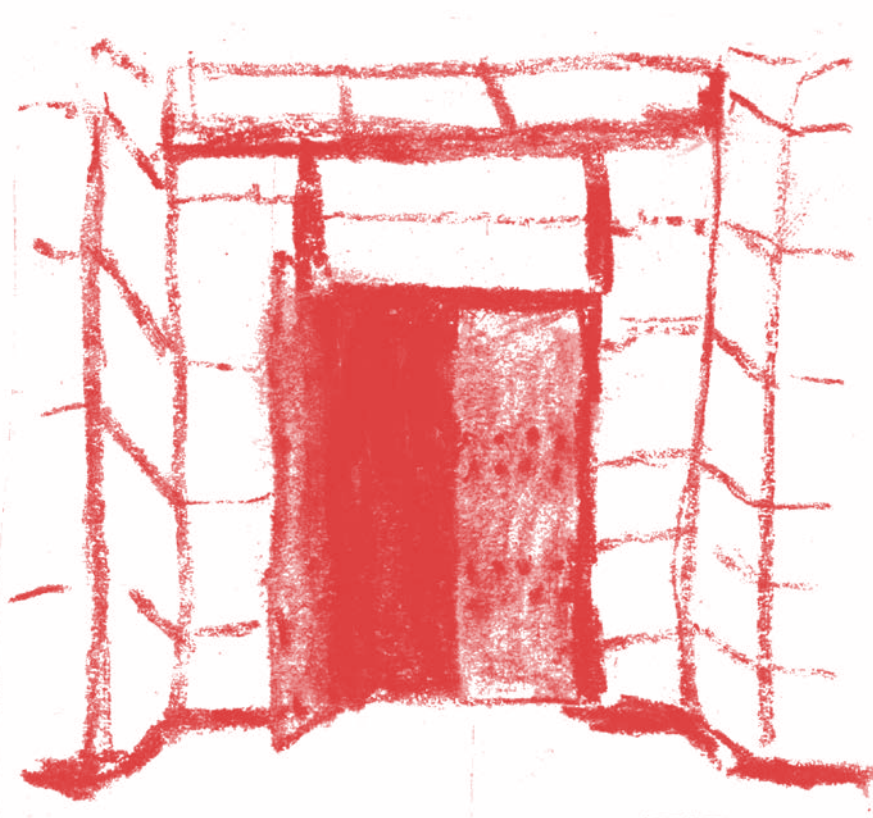
Kultura ima puno različitih vrata jer ima i puno lokacija. Jedna od novijih su kojima se ulazi u Dječju kuću, staklena i moderna, gurnuta između originalne stare cigle. Naišao sam na opis da je Dječja kuća nazvana "vratima kulture za djecu". Kako u Dječjoj kući nema klasičnih ureda, uloga većine vrata je samo za izvedbeno razdvajanje različitih aktivnosti, ne za skrivanja. Tamo općenito nema skrivanja i sve će se vidjeti.

Automatski pokretna vrata ima knjižnica na Drenovi. Kraj njih kad prolaze susjedi senzor se lako aktivira pa se stalno otvaraju i taj zvuk sigurno iritira knjižničarke jer uvijek je tu nada da će netko ući, a nitko ne ulazi. Vrata Palače Modello bila su zanimljiva jer osim, što odaju vrijednost u skladu s ostatkom arhitekture palače, ispred njih su prepoznatljive rešetke čija je navučenost imala jasno značenje – knjižnica ne radi. To je bila nekada banka pa su rešetke bile potrebne. Unutra postoje i vrata sefa. Ulaz u novu zgradu knjižnice je pak poseban jer ta monumentalna vrata mogu ojačati i mišiće. Bit će to najvažnija vrata riječke kulture. I svakako vrata prilika.

Već sada su zanimljiva velika drvena vrata na ulazu u kompleks "Benčić". Glomazna i ogromna, često slabija od bure koja ih bijesno zatvara, a ponekad samo zaklon za nekog pijanca koji iza njih zaspe, postat će ulazom u najveći integralni hrvatski kulturni kvart. Neće biti većih vrata za dolazak do kulture.

A kroz sve ove mjesece rada na gradilištu naučili smo puno i o vratima podzemnih voda. Zato kucaj prije nego što uđeš...

Kristian Benić

Kada smo kod tih vrata teze o *doors of perception* i razni opijati uvijek ubacuju i narativ o nekim vratima jer upravo su onaj *break on through to the other side* moment. Kada si na maturalcu ili putovanju u Amsterdamu posebno te privlače ta vrata. Hit dokumentarac "Fantastic Fungi" spomenuo ih je više puta zbog istog razloga.

Na pragu toga je i činjenica da su vrata snažan motiv u religijskom diskursu svaki put kada govorimo o vratima pakla i vratima raja, čak i o njihovim čuvarima. U tehnobirokracijama, koje su religija za sebe, stvorila se druga ontologija i vrsta božanstva – iza debelih vrata krije se velika moć, u predodžbi obično u liku nekog tvrdog pečata. Vrata su i u poslovnim poslovicama i mudrostima

Najgadnije je kada nosom lupiš o zatvorena vrata ili pijan ne možeš otključati vrata. Ili pogodiš neka druga, to je posebno nezgodno, ovisno o onome tko te čeka iza njih i o tvom snalaženju u prostoru. Ni prava geografija nije imuna na vrata – nedaleko Rijeke je i mjesto Vrata, stara cesta do Rijeke prolazi kroz Banska vrata, a preko Velebita idemo kroz Vratnik.

Vrata su u pandemiji postala ono mjesto gdje piše da je obvezna maska i koliko vas može biti unutra. Neki to rade profesionalnije, drugi ma je dovoljan natpis flomasterom.

Vrata očito imaju nevjerojatnu povijest i civilizacijsko značenje – put iz nezatvorene špilje preko prvih nastambi s vratima do suvremenih

Užas iza otvorenih vrata

Politike otvorenih vrata doživljavaju svoju globalnu primjenu u drugoj polovici prošlog stoljeća, u područjima diplomacije, ekonomije, obrazovanja, kulture, zdravstva, općenito javnih politika. I danas imaju svoj očajnički, sporadični odjek u različitim sferama javnog života. U politici (i poslovanju) se uvriježio pomalo omraženi pojam *transparentnosti* koji posjeduje istu analogiju kao i *otvorena vrata*. Omraženi, jer je svima postalo jasno da tamo gdje postoji moć, transparentnost ne može suegzistirati. A moć, kada je drže i imaju Drugi, frustrira i stvara osjećaj bespomoćnosti. Stvari su jasne, otvorena vrata su tu da bi se ta frustracija ublažila, ali i da bi se zadržala moć Drugog i kontrola prelaska granice, prolaskom kroz prigodno *otvorena vrata*.

Ovdje već postaje jasno da se govori o granicama koje se u društvu postavljaju u odnosu na moć i korisnike usluga moći. Granice su odrednica našeg unutarnjeg doživljaja, s jedne strane preuzete iz kolektivnog nesvjesnog, gdje se *arhetip granice* pokazuje kao protoarhetip iz kojeg procesom diferencijacije nastaju svi ostali arhetipovi. S druge strane, s perspektive osobnog nesvjesnog, naši uvidi u sebe su jako ograničeni uslijed kompleksnosti psihičkog aparata i našeg rascjepa na svjesno i nesvjesno. Nepostojanje granica između našeg selfa i okoline podrazumijeva psihotični kaos, a uspostavljanje granica služi kao osnovni obrazac unutar kojeg se strukturira naš unutarnji emocionalni svijet. Objekti koje volimo i mrzimo nastaju upravo unutar tih granica i u interakciji s njom.

Granice su u nama i izvan nas, a vapaj za prelaskom je stalan.

U pokušaju da razumijemo svu kompleksnost koncepta granica pa onda i vrata, koja služe propusnosti tih granica, potrebno je vratiti se na naše najranije doživljaje i iskustva.

Scena djeteta koje stoji ispred zatvorenih vrata roditeljske sobe i osluškuje što se događa unutra, za dijete je traumatska do neslučenih razmjera. Nasilje i horor je ono što na fantazijskom nivou u tim trenucima dijete proživljava.

Ta tzv. *Primalna scena*, koju donosi Freud u psihoanalitičku baštinu u svom tekstu o Čovjeku vuku, kada dijete doživi, oslušne seksualni akt svojih roditelja (ili samo fantazira o njemu), traumatske je prirode, ali i jedan od ključnih trenutaka u procesu razrješenja edipovog kompleksa i formiranja djeteta kao seksualnog bića. Pored toga je jedna od prvih intenzivnih fantazijskih doživljaja djeteta, kao podloga koja se kasnije replicira u svom našem stvaralaštvu. To su nam dijelom omogućila ta zatvorena vrata.

Roditeljska moć u tim trenucima je ogromna, a naša fantazija da uđemo kroz vrata i upletemo se u tu nasilnu, ali uzbudljivu aktivnost nas opsjeda. Ne možemo, ne smijemo, jako dobro to znamo. Javlja se očaj i frustracija, ali i postajemo bića koja će takve vlastite potrebe opet ponavljati iza zatvorenih vrata.

Naša (osobna, ali i društvena) potreba da činimo granice propusnijima, da tražimo vrata koja će nam dati uvid u nešto što nam je nedostupno, gotovo uvijek je na rubu frustracije i očaja, ali ne samo zato što ne uspijevamo doći do otvorenih vrata i preći željenu granicu, nego i zato jer negdje duboko u sebi znamo da iza tih vrata nalazi nešto opasno za nas. Zatvorena vrata nas ponekad spašavaju od užasa ništavila na kojeg ćemo naići kad kroz to vrata prođemo, a jednak je užasu koji se nalazi i ispred tih vrata.

Ostaje nam fantazija kao jedina utjeha.

Ivo Matulić

“Znate li možda kad je...”

1. Koje godine je zgrada Palača šećera obnovljena i koliko je trajala obnova?

Obnova Palače počela je 2017. i trajala tri godine. Palača je potom dobila novu ulogu, postala je sjedište gradskog Muzeja, otvorenog u sklopu projekta Rijeka – Europska prijestolnica kulture 2020.

2. Jesu li u Palači u sklopu izložbe Nepoznati Klimt: ljubav, smrt, ekstaza izloženi originali Klimtovih slika za riječko kazalište?

Da, u Palači su izloženi originali svih devet slika, tri slike Gustava Klimta, tri slike Ernsta Klimta i tri slike Franza Matscha. U HNK-u Ivana pl. Zajca nalaze se reprodukcije.

3. Jesu li freske u Fumijevoj dvorani i dvorani veduta originali?

Jesu, freske u Fumijevoj dvorani originali su iz 1890-ih, a u dvorani veduta iz 1786. godine.

4. Od čega se izrađivao papir u riječkoj Tvornici papira?

Papir se izrađivao od starih lanenih krpa i prnja s pomoću ručnih sita. Kasnije, 1886. umjesto prnja se kao sirovine počinje upotrebljavati celuloza i drvenjača.

5. Koji je bio principi rada stroja torpeda?

Torpedo je bio pogonjen motorom na komprimirani zrak.

6. Gdje se u Rijeci nalazila Tvornica čokolade i kakaa?

Riječ je o lokaciji uz današnju Zvonimirovu ulicu, točnije u blizini raskrižja Zvonimirove i Ulice Vinka Benca, što bi otprilike bilo nasuprot ulazu u trgovački centar “ZTC”.

7. Gdje se u Rijeci nalazi Palača u kojoj je bio smješten ljekarničko-kozmetički laboratorij Alga?

Današnje Šetalište 13. divizije. Spuštajući se stepenicama Trinajstoriце streljanih Palača se nalazi s lijeve strane.

8. Što se nalazilo u vremenskoj kapsuli nađenoj u jednom od stepeništa riječkog kazališta?

U pronađenoj vremenskoj kapsuli nalazila se povelja o odluci i razlozi- ma izgradnje kazališta, popis obrtnika koji su surađivali na izgradnji, nacrti zgrada, plakat prve održane predstave Aida i Gioconda te kovani novci koji su tada bili u opticaju.

9. Koliko je trajalo putovanje do Amerike?

Od riječke luke do New Yorka putovanje je otprilike trajalo između 10 do 15 dana.

10. Gdje se u Rijeci nalazilo Adamićevo kazalište?

Na mjestu današnje Palače Modello.

11. Čemu je služila svečana dvorana u vrijeme kada je to bila Rafinerija šećera?

Cijela zgrada je bila upravna zgrada rafinerije šećera, a u svečanoj dvorani direktor Kompanije primao je goste te su se održavali različiti domjenci, balovi i zabave.

12. Gdje se nalazio pogon Tvornice duhana?

U današnjoj zgradi Gradske knjižnice u Art-kvartu.

13. Gdje se u Rijeci nalazila Mornarička akademija?

Nalazila u kompleksu zgrada današnjeg KBC-a Rijeka u Krešimirovoj ulici.

14. Jesu li kaljeve peći bile samo dekoracija ili su bile u funkciji?

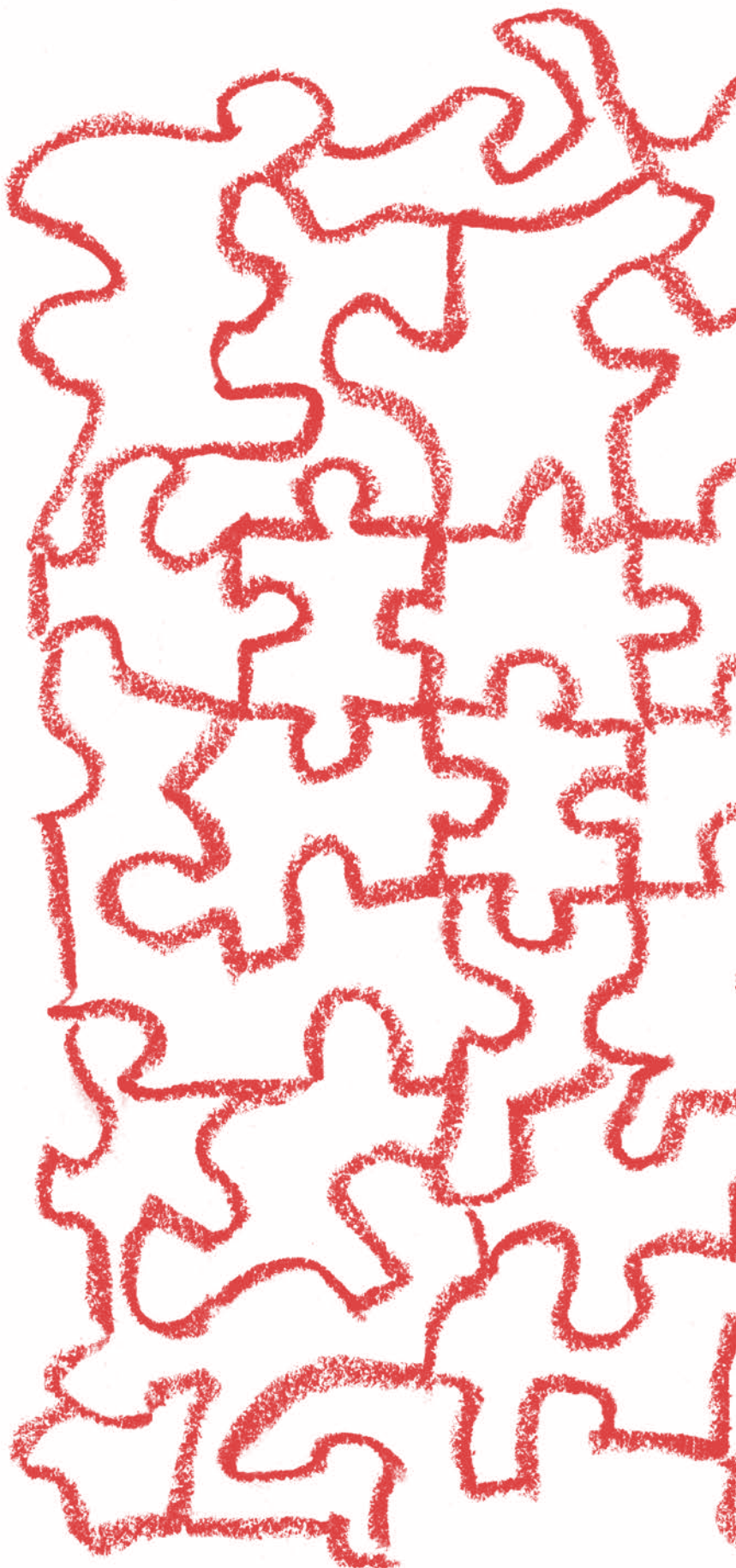
Osim dekoracije prostora bile su također funkcionalne peći.

PROTEKLIH JE
GODINA PITANJE
OTVORENOSTI I
DOSTUPNOSTI
KULTURE I
UMJETNOSTI
POSTALO VAŽAN
SEGMENT
KULTURNIH POLITIKA
I PROGRAMA. ZBOG
TIH JE PROMJENA
POJAM INKLUZIJE
STEKAO STATUS
SVOJEVRSNOG
BUZZWORDA, OPĆEG
MJESTA O KOJEM
ČESTO SLUŠAMO
I ČITAMO. NO,
ŠTO TOČNO TAJ
SVEPRISUTNI POJAM
OBUHVAĆA?

O ČEMU GOVORIMO
KADA GOVORIMO O
INKLUZIJI?
INKLUZIJU MOŽEMO
OPISATI KAO
MOGUĆNOST
RAVNOPRAVNOG
SUDJELOVANJA SVIH
ČLANICA I ČLANOVA
ODREĐENE
ZAJEDNICE U
ZAJEDNIČKOM
KREIRANJU
DRUŠTVENOG I
KULTURNOG ŽIVOTA.

ZAŠTO JE TO
ZAJEDNIŠTVO
VAŽNO?

ZAŠTO JE VAŽNO
PODIJELITI PROSTOR
KULTURE?

Inkluzija

DIJELITI PROSTOR STVARANJA

Mnoge su vrijednosti koje možemo pripisati kulturi: od estetskih, preko edukacijskih, do onih aktivističkih. Knjiga, koncert, film, izložba, predstava ili performans ne mogu samostalno pogurati velike civilizacijske promjene, riješiti socioekonomske i opće egzistencijalne probleme, ali mogu pomjerati perspektive, otvarati nove teme, skrenuti pažnju, učiniti vidljivim ono što je ostajalo zanemareno, izgurano na margine. Umjesto da joj nakalemimo megalomanske odgovornosti, kulturi možemo povjeriti zadatak poticanja malih, osobnih promjena koje se postepeno šire kroz prostor i vrijeme. Osim toga, kultura je uvijek tu da nam pruži dobar osjećaj, ugodno druženje, lijepe uspomene. Neupitna je civilizacijska vrijednost da se njezin prostor djelovanja otvori drugima, pokuša proširiti.

Ipak, otvaranje tih vrata naići će na nemale izazove. Društvene skupine koje želimo uključiti, ne samo kao korisnike i korisnice, već i kao suradnike i suradnice, često imaju specifične potrebe s kojima se treba upoznati i razumjeti ih. Da bi se to moglo učiniti nužni su stabilniji i sigurniji radni uvjeti, što uključuje novac, vrijeme, priliku da se stekne nova znanja, vještine i kompetencije. Pa premda se za bolje radne uvjete nije lako izboriti, postoji nešto što možemo učiniti da se ta vrata, mnoga vrata kroz koja u ovom poslu prolazimo, malo odškrinu. Za početak, moguće je prodrmati i ustaljene hijerarhije naših institucija i organizacija. Poticati razgovore, susrete i suradnju, razmijeniti znanja, razmještati uobičajena mjesta susreta, izaći na ulicu, razigrati kvart. Podijeliti, kako autoritet, tako i autorstvo.

Zanimljiva je ta riječ, dijeliti ili podijeliti. Ona može značiti razdvajanje, razilaženje, podizanje zidova, zatvaranje, gubitak kontakta, komunikacije i prisnosti. Podijeljeni prostori, podijeljene grupe, podijeljena mišljenja, podijeljeni ljudi. Ali, isto tako možemo podijeliti znanja, iskustvo, osjećaje. Umjesto razdvajanja, dijeljenje je tada bliže razmjeni, povezivanju i zajedništvu. Negdje na ovoj drugoj razini značenja te riječi možemo smjestiti i pojam inkluzije. Pritom treba zapamtiti da inkluzivne prakse nisu prakse „donošenja kulture i umjetnosti drugima“ već prakse uključivanja drugih u zajednički proces stvaranja.

Dunja Matić

Grad ima svoja vrata. A nisu uvijek Banska.

Rijeka, ta vam je doista puna vrata. Mislim na grad kao cjelovit organizam, koji prima u svoje okrilje i iz njega otpušta.

Jedna gradska vrata nazivamo teretnom lukom. Čitači požutjelih dokumenata kažu da su u punom smislu počela funkcionirati nakon odluke o proglašenju Rijeke slobodnom lukom 1719. godine. Time su dane porezne pogodnosti gospodarski poduzetnim duhovima, što je gradu trebalo puhnuti vjetar u leđa. I jest. Tada se nekako dogodio i početni prizor riječke industrijalizacije, s Rafinerijom šećera, 1750. godine. Ta vrsta industrije, također gotovo svi modusi industrijske proizvodnje koji su uslijedili, teško da bi bili mogući bez gradske otvorenosti moru, u prijevodu bez radnih aktivnosti tipičnih za teretnu luku.

Druga gradska vrata nazivamo željeznica. Rijeka se 1873. povezala s kontinentom prihvaćajući pruženu ruku dviju pruga. Jedna od njih kloparala je iz Budimpešte. Druga je došla javljajući da hoće Rijeku spojiti s Bečom. Nadmetanje dviju prijestolnica? Da, obje vide Rijeku kao privlačnu udavaču, em lijepu, em mladu, em (što je najvažnije) bogatu, pa bi svi do njezina mrsa, a tko prvi udavači... Kako to, pa gradsko je bogatstvo tada upitne naravi, nema na njegovu popisu rudnih blaga, žitnih polja, izvora energenata i sličnog? Graditelji pruga vidjeli su Rijeku kao vrata kroz koja će prolaziti silna dobra što su ih zanimala, dobra koja uđu u luku pa izađu vlakom i obrnuto. A takva vrata imaju jasnu materijalnu vrijednost. Treća vrata? Ta pak imaju oblik hotela Emigranti. Ljudi, gdje su oni, može li se njih svesti na robu? Kako tko, kako gdje, kako koga. Priča o hotelu Emigranti ima barem jednim dijelom nerobno, humanije lice. Kroz njega je prvih godina 20. stoljeća nastojalo proći 350 tisuća duša, pokretanih željom da pobjegnu od životne bijede u crno-žutoj monarhiji. Američki san treperio je zavodeći sirotinju nadom o boljem životu preko oceana. Vrata zvana hotel Emigranti prolazilo se podugo, sve zbog broda koji se čekalo po 15 dana, ali što je to prema vječnosti bijede koju se htjelo ostaviti iza sebe?

Neka priča o riječkim vratima na ovom mjestu stane. Pametan čitatelj lako će je nastaviti sam, znajući kako uvijek ima još onih na koja valja pokucati. I biti za to nagrađen, prema onoj: tko kuca – otvorit će mu se. A Rijeka, rekoh, ta vam je doista puna vrata.

Velid Đekić

Samo zakorači, bit će

ok...

Svi mi ponekad poželimo da nam se ukažu neka čarobna vrata koja će nas odvesti negdje drugdje, možda u neki drugi svijet, možda u neko drugo vrijeme, a možda i samo na neko drugo mjesto (zamislite samo uštede na avionskim kartama!) Nažalost, za sada još uvijek nisam naletjela na tako nešto, a najbliže što sam uspjela doći je u fikciji. Pa, ako i vi čeznete za čarobnim vratima, preporučujem vam nekoliko naslova koji se bave baš tom temom. Neki od njih će barem djelomično utažiti čežnju za čarobnim prolazom u druge svjetove, a zbog nekih ćete biti zahvalni što takva vrata još uvijek ne postoje jer sa sobom mogu vući cijeli set problema.

Vjerojatno prva čarobna vrata u književnosti možemo naći u klasiku dječje književnosti iz 1865. godine **Alice u zemlji čudesa**. Alice u svojoj avanturi prolazi kroz nekoliko vrata i portala, prvi od kojih je zečja rupa koja nije vrata u tradicionalnom smislu riječi ali ono što je važno jest i da nije obična zečja rupa već portal u neki drugi svijet. Kroz tu će zečju rupu doći u sobu punu pravih pravcatih vrata koja su sva zaključana. Ona pronalazi ključ ali on otključava samo jedna – majušna vrata iza zastora. Da bi prošla kroz njih, i ona bi morala biti stvarno majušna, u čemu joj u pomoć priskače bočica nekakvog napitka na kojoj piše “popij me”. To su bila neka nevinića vremena, današnjoj djeci nikako ne bih preporučila da tako puna povjerenja popiju tekućinu nepoznata porijekla iz bočice na kojoj piše “popij me”. Svakako, ako pronađete takvu bočicu predajte je u prvu policijsku stanicu jer to nisu čista posla. No, skrećem s teme. Dakle, naivna Alice popije napitak, smanji se i

usprije proći kroz majušna vrata koja vode u Zemlju čudesa.

Još jedna vrata bez kojih ova priča ne bi bila potpuna su svakako ona koja vode u Narniju, a priča o njima započinje knjigom **Lav, vještica i ormar**, prvim dijelom **Kronika iz Narnije** autora C. S. Lewisa koje se smatraju klasicima dječje književnosti i prodani su u više od 100 milijuna primjeraka na 47 jezika. Prva izdanja su izašla između 1950. i 1956. godine a u međuvremenu su adaptirane za radio, televiziju, film i kazalište te kao video igre. Vrata se nalaze na ormaru, izrađena su od čarobnog drveta i čine portal koji vodi u jedno cijelo drugo Kraljevstvo i u neko drugo vrijeme. Ako slučajno naletite na taj portal i uletite u Narniju, možete u njoj provesti cijeli život, a da u vašem svijetu prođe samo nekoliko trenutaka. Ipak, ta vrata nisu baš posve pouzdana, tako da nikada ne možete biti posve sigurni hoćete li moći proći kroz njih. Priča počinje u vrijeme Drugog svjetskog rata kada je četvero djece, Peter, Susan, Edmund i Lucy, poslano u London u veliku kuću na selu. Jednog kišnog dana, prilikom igre skrivača, Lucy se sakrije u ormar i među kaputima otkriva prolaz u čudesno kraljevstvo a uskoro u taj magični svijet odlaze svi troje. Tamo, naravno, nisu samo turistički, oni imaju prevažan zadatak da pomognu lavu Aslanu u ratu protiv zle kraljice. Ovaj je serijal prvenstveno namijenjen djeci no nema razloga da u njemu ne uživaju i odrasli.

Serijal o **Harryju Potteru** prepun je čarobnih vrata. Neka su prava pravcata vrata s kvakama i ključanicama, kao na primjer vrata koja vode u Odaju tajni, vrata u nestajući

kabinet, vrata u Sobu zahtjeva, mnoštvo vrata koja se nalaze iz portreta, nestajuća vrata u Jadovac 12 (Stvarno?! Grimmauld Place je Jadovac?! Eto, zato sam Harryja čitala, to jest slušala u originalu...)

Neka su obični cigleni zidovi u koje se treba zaletjeti s uverenjem da bismo mogli samo proći kroz njih, kao na primjer Platforma 9 i ¾ na stanici King's Cross. U Hogwartsu i oko njega sve vrvi od čarob-

nih vrata i portala, ima ih previše da bi ih uopće sad nabrajala, u svakom slučaju ako ste ljubitelj čarobnih vrata, čitajte Harryja Pottera, još jedan serijal koji se smatra dječjim (posebno prva dva dijela) ali ga podjednako vole svi uzrasti.

U bajkovitom romanu **More bez zvijezda** autorice Erin Morgenstern pratimo Zacharyja, mladog studenta Novih medija koji se bavi video igrama i u slobodno vrijeme puno čita. U knjižnici na sveučilištu u Vermontu pronalazi neobičnu, staru zbirku priča s naslovom “Slatki jadi” koja osim naslova ne nudi nikakve informacije o autoru, izdavaču i li godini izdavanja. Ono što je najneobičnije jest priča o gatarinu sinu koji nailazi na naslikana vrata u zidu za koja ima neki neobičan dojam da bi ih mogao otvoriti da pokuša okrenuti nacrtanu kvaku, no to ipak ne učini. Kad se drugi dan vrati, netko je prefarbao vrata i on je izgubio svoju priliku. Zašto je ta priča tako neobična? Zato jer je to priča iz Zackova života, njegovo sjećanje koje nikada nikome nije ispričao. Kako je moguće da se nalazi u knjizi koja je naizgled puno starija od njega? Odlučan da razriješi misterij, Zachary kreće u istraživanje koje ga vodi od otmjene zabave pod maskama posvećenoj književnim likovima do otkrića čarobnih vrata koja vode u podzemni svijet posvećen pričama. Taj neobičan svijet je svojevrsna knjižnica koja se nalazi u Luci na obali Mora bez zvijezda a o čijoj se dobrobiti brinu Skrbnik, Čuvari i Sljedbenici. Vrlo maštovita knjiga u kojoj se isprepliću razne priče i neobični događaji a sve povezuju vrata. Različita vrata širom svijeta, neka prava, a neka samo nacrtana ne nekom zidu, sva ona vode na isto čarobno mjesto.

Jedna skupina ljudi se bori da ih sačuva i omogući pristup Moru bez zvijezda, a druga ih skupina sustavno uništava u želji da onemoguće prodor vanjskog svijeta u to čarobno mjesto za koje smatraju da mu prijete propast od brojnih "turista". Kad se sjetim Dubrovnika i Venecije, možda i nisu sasvim u krivu. Malo bajka, malo krimić, malo misterija a sve zapakirano u jedno predivno čitateljsko iskustvo.

January i deset tisuća vrata autorice Alix E. Harrow vodi nas u Vermont krajem 19. stoljeća gdje mlada January živi privilegirani i udoban život pod okriljem svog bogatog i uglađenog skrbnika gospodina Lockeja. Ipak, nije sve baš tako bajno – nema majke, njen je otac, neobičan istetovirani muškarac tamne kože, neprestano na putu širom svijeta i za gospodina Lockeja prikuplja "predmete od osobito jedinstvene važnosti" a njen život s gospodinom Lockeom pomalo nalikuje na život u zlatnom kavezu. January već kao malena djevojčica otkriva neobična vrata koja je odvede u neki posve drugi svijet – bijeli grad na obali mora iz kojeg se vrati prije nego što ga uspije istražiti i otkriva da su vrata uništena, a gospodin Locke je uvjerava da samo ima prebujnu maštu. Uskoro u škrinji u kući gospodina Lockeja pronalazi knjigu koju je napisao stanoviti Školar, a koja objašnjava da naš svijet dijeli prostor s bezbroj drugih svjetova kojima možemo pristupiti na mjestima gdje je njihova granica toliko tanka da nastaju procijepi ili Vrata, baš onakva na koja je i sama naletjela. U tim se svjetovima mogu pronaći najrazličitija bića, kulture, magijski sustavi, divote i užasi, a netko pokušava zatvoriti sva ta Vrata i onemogućiti svjetove da "cure" jedni u druge. Kroz knjigu January otkriva priču o njemu i Adelaide koji su se pronašli na procjepu svjetova, zaljubili i proveli živote tražeći i čekajući jedno drugo, otkriva da svijet nije onakav kakvim se čini i kreće u svoju veliku pustolovinu ispunjenu opasnostima. Bajkovita i zanimljiva priča koja me posve obuzela, a osim lijepog sadržaja ova knjiga u hrvatskom prijevodu ima i privilegiju da je izašla u izdanju Mitopeje koja tiska

predivna luksuzna izdanja pa tako ni ova knjiga nije izuzetak. Opremljena je plavim drvenim koricama koje evociraju prva Vrata na koja je January naišla i čine iskustvo čitanja ove knjige još čarobnijim. Topla preporuka.

Piranesi je vrlo neobičan roman autorice Susanne Clarke koji nas uvlači u tajanstvenu Kuću koja čini pripovjedačev čitav Svijet. Kuća ima bezbroj Dvorana i Vestibula ispunjenih Kipovima, kroz nju se neprestano izmjenjuju Plime i Oseke, hrani se ribama i morskim travama i vodi detaljne bilješke o svemu što otkrije istražujući Kuću. Jedina druga osoba koju susreće je Drugi, postariji gospodin koji uvijek nosi lijepa odijela i povremeno mu donosi darove. Misli da mu je oko 30 godina i ne zna kako se zove, Drugi ga zove Piranesi ali on je prilično siguran da mu to nije pravo ime. On je Dijete Kuće, Kuća ga čuva i štiti, u njoj se osjeća sigurno, zaštićeno i u miru. Kad se u Kući počnu pojavljivati i neki drugi, tajanstveni ljudi, Piranesijev se svijet i poimanje o samome sebi počinju raspadati. Tko je on uopće i kako je dospio u Kuću? Tko je Drugi i gdje odlazi kad nije s njim? Otkud dolaze ti novi ljudi ako van Kuće ne postoji ništa? Možda je već sama činjenica da ovu knjigu spominjem u kontekstu teme o kojoj pišem spojler, ali što da se radi. Tako je kako je. U svakom slučaju, neću reći ništa viša, za sve više od toga morat ćete pročitati knjigu, toplo je preporučujem. Kratka je, slatka i jako posebna.

U kratkom romanu *Koralina* Neila Gaimana po kojem je 2009. godine snimljen i animirani film istoimena djevojčica nedugo nakon što se s roditeljima preseli u novu kuću, otkriva vrata za koja nije posve jasno kuda vode. Ona su obično zaključana, a iza njih se zapravo ne nalazi ništa, samo cigleni zid. Koralini je u novoj kući često dosadno, pa istražuje ono malo što ima za istražiti i jednog dosadnog dana s visoke police uzme crni ključ koji otključava beskorisna vrata s ciglenim zidom. Začudo, kad otključa i otvori vrata, ciglenom zidu više nema ni traga a vrata se otvaraju u zrcalni odraz njihovog stana. U tom je stanu sve

vrlo slično ali ipak mračnije i pomalo "off". Na prvi je pogled u njemu sve malo bolje, ali se vrlo brzo pokazuje da zapravo vrlo zastrašujuć i opasan. Dvojnici njezinih roditelja joj u početku ugađaju na sve moguće načine, no uskoro postaje jasno da će oni učiniti sve da je zadrže sa svoje strane magičnih vrata. Naravno da će Koralina upotrijebiti sve svoje snage (i malu pomoć sa strane) da pobjegne iz tog zrcalnog svijeta iz noćne more i vrati se kući. Koralina je prvenstveno štivo za djecu, ali i odrasli mogu podjednako uživati u ovom kratkom malom Hugom nagrađenom romančiću.

Jedna jako, jako mračna čarobna vrata pronaći ćete u trileru autorice Lauren Beukes **Djevojke koje sjaje**. Ta se vrata nalaze u jednoj naizgled običnoj kući, izvana oronuloj a iznutra ugodnoj, toploj i raskošno uređenoj, a vode kroz vrijeme. Ta bi vrata možda mogla poslužiti kao pokretač nekoj ljepšoj radnji da onaj koji se njima služi nije apsolutni psihopat. Naime, on kroz vrata prolazi u različite trenutke u budućnosti da bi tamo nesmetano ubijao "djevojke koje sjaje" nekim sjajem koji on ima potrebu ugasiti. Jedna je od tih djevojaka Kirby koja postaje njegovom žrtvom 1989. godine, no nekim čudom uspije preživjeti brutalan napad. Nekoliko godina kasnije ona studira novinarstvo i ima misiju – pronaći svog ubojicu koji nije ni svjestan da je ona preživjela njegov napad. Triler pomalo komplicirane radnje (u više navrata mi je došlo da počnem voditi bilješke i crtati dijagrame, ali hoće to tako kad je putovanje kroz vrijeme u igri) koji nas skokovito vodi kroz povijest Chicaga tijekom 20. stoljeća iz perspektiva ubojice Harpera i njegovih žrtava. Samo da vas upozorim da je Harper jako grozan i bolestan tip koji radi jako grozne i bolesne stvari pa ako imate problem s groznim i bolesnim stvarima bolje da je preskočite.

Nadam se da sam vam za sada dala dovoljno materijala da budete zaposleni do sljedećeg druženja kada ću nastaviti priču o čarobnim vratima, jer šteta ih je sve potrošiti odjednom!

Ana Širola

Nasilje kapitala na vratima budućnosti, jednakosti, suradnje i demokratizacije

Zadnja dva stoljeća eksplozivnog rasta produktivnosti donijela su nezamisliv dijapazon i volumen novih proizvoda uz koje je život na velikim dijelovima planete drastično duži i materijalno bogatiji. Nakon transformacije socijalističkih država prije tridesetak godina izgledalo je da je put ka boljoj budućnosti, sumiran u ideji kraja povijesti, zagarantiran. Rast materijalnih bogatstava na krilima znanstvenih postignuća i tehnološkog napretka dodatno je doprinio dojmu. Međutim, pokazalo se da su se mane kapitalističkog razvoja pojačale nakon prestanka prijetnje socijalističkih država.

Kritike kapitalizma su se proširile u mnogim znanstvenim disciplinama. Nakon dugo vremena literatura ponovo pokazuje kako se kapitalistički rast bogatstva desio na valovima ekonomskog i vojnog nasilja pomoću kojeg su najbogatije i najagresivnije zemlje ostvarivale kontrolu nad populacijama, resursima i teritorijima. Interno nasilje kapitalističkog razvoja se pod plaštom pravno jednakih individua očituje u beskućništvu, neimaštini, nesigurnosti prehrane, nemogućnosti zadovoljenja osnovnih potreba velikog dijela populacije i u općem podređivanju radnih života autoritarnoj ekonomskoj sferi. Zakoni i institucije represije normaliziraju nasilje kako bi se osigurala dominacija privatnog vlasništva i limitirale demokratske procedure.

Najnasiljniji rezultat kapitala je uništavanje uvjeta za život na planeti. Klimatske promjene, podređivanje poljoprivrede destruktivnoj kapitalističkoj proizvodnji, enormne razlike u nivou bogatstva i ratovi guraju prema migraciji značajan dio svjetske populacije. Ako nema planete, nema ni nas. Stoga na vratima svake budućnosti mora stajati kontriranje normaliziranoj logici kapitalističke proizvodnje.

U većem dijelu dvadesetog stoljeća, nekapitalistička proizvodnja javnih bogatstava poput zdravstva, obrazovanja, skrbi, stanovanja, urbanog planiranja, sporta i kulture proizvodila je jednakost za znatan dio populacije i tako balansirala nejednakosti i nepravde koje proizvodi kapitalistički razvoj.

Takva vrsta solidarnosti i suradnje međutim staje na granicama nacionalnih država koje su primarno u funkciji akumulacije i cirkulacije kapitala. Dodatno, egalitarna proizvodnja javnih bogatstava se posljednjih desetljeća smanjuje pod napadom privatizacija i outsourcinga.

Kako bi se omogućila univerzalna dostupnost određenog nivoa bogatstva i ravnopravnosti svim ljudima bez obzira na lutriju rođenja na određenom teritoriju i unutar određene klasne pozicije, borbe za nadvladavanje nasilja kapitala moraju, uz širenje egalitarne javne proizvodnje unutar država, postati globalne. Znanstvene i političke rasprave o globalnom javnom zdravstvu, znanosti i tehnologiji, univerzalnemu pristupu zdravoj hrani, vodi i uvjetima za život pokazuju da je moguće promišljati egalitarne i solidarne društvene oblike bogatstva mimo kapitalističkih prava individua i nacija i njihovih strukturalnih, normaliziranih oblika nasilja koji dominiraju našom svakodnevicom.

Toni Prug

Radovi nastali na radionici dizajniranja fanzina u Gradskoj knjižnici Rijeka & American Corneru Rijeka tijekom "Ljetne priče iz Benčića 2024." Sudjelovale/i: Katarina Hlača, Berenice Zagastizabal, Niko Lapkovski. Vodila: Ana Labudović.

PONOS SVIH NAS JE

Vino od 60 godina

i

rezultat

Svemira

nekretnina

za 37 eura.

Veliki dio kritika na ovaj ili onaj način donose loše utjecaja koji nam ponašanju na stranu neprihvatljivosti o lošem načinu doprinosi pitanje donošenja kompleksnije. Cak donosioca odluka interesa, odluke se oslanjaju na indivi...
Dakako, puko donosenju... ili nisu dobri... je važno odluke do... je važno prepoznati prikupljanja podat... anketama ili upitn... polovičnim i površ... ispitujemo mišljen... ne komuniciraju, n... instituciju. Zbog to... odgovornog donoše... anketama. Nadalje... odluka temeljenih... kakvim promjenama... postignute statuse... prijetnja vezana uz... podacima smo skl... najveći izazov tend... »trešanja sa stabla«... politike. Skloni smo... često potpadaju po... bili izloženi, a čest... očekivanjima. Odgo... drugih kognitivnih... na interpretaciju i... ne treba zaboraviti... prikupljanje svjedo... bezinteresne uvide...
Sveučilište u Ri... napore da se c... institucijskih... Godišnja konferen... vijeća za doktorska... Barceloni upravo je... utemeljenih na po...

netko nas opome... mo u kulturi slika... da bi opisao nešto... o, neko srozavanje... d da nas pozove da... liza toga, nijetko sto... na teorija o smjen... j bi nakon razdoblj... sada bili u sferi ne... šnjeg medija. No be... ulaznja u problem... se nešto promijenilo... u opću oznaku naše... e upitati živimo li pre... tu društvu spektakl... dvijaji iskustva pose... dijskim proizvodom... Foucault uvjerio d... nadzora, da je v... mo predmet pr... ga subjekt... ko je filo... na viz... zini... žer... ve... ei... noli usre... no smo r... av: zaok... suprot... rividne... bjektivac...
ture očij... ost, ono... ene de... e zbog... za in... e koje... lemi... umj...
tura« d... no u c... ene de... e zbog... za in... e koje... lemi... umj...
»trešanja sa stabla«... politike. Skloni smo... često potpadaju po... bili izloženi, a čest... očekivanjima. Odgo... drugih kognitivnih... na interpretaciju i... ne treba zaboraviti... prikupljanje svjedo... bezinteresne uvide...
Sveučilište u Ri... napore da se c... institucijskih... Godišnja konferen... vijeća za doktorska... Barceloni upravo je... utemeljenih na po...

Prilikom projekata u Hrvatskoj, la... osnovati snažne projektne urede p... sikim istraživačkim institucijama, pr... Brnčesu te centralnu agenciju za... grane EU-a (AMPPE) je osnovana... ne). Budući da ništa od toga nije u... od strane države, znanstvenici su bili... na sebe - samostalno su održavali sve... prijavu projekata, preko novčevne i admini...

Prilikom projekata u Hrvatskoj, la... osnovati snažne projektne urede p... sikim istraživačkim institucijama, pr... Brnčesu te centralnu agenciju za... grane EU-a (AMPPE) je osnovana... ne). Budući da ništa od toga nije u... od strane države, znanstvenici su bili... na sebe - samostalno su održavali sve... prijavu projekata, preko novčevne i admini...

Prilikom projekata u Hrvatskoj, la... osnovati snažne projektne urede p... sikim istraživačkim institucijama, pr... Brnčesu te centralnu agenciju za... grane EU-a (AMPPE) je osnovana... ne). Budući da ništa od toga nije u... od strane države, znanstvenici su bili... na sebe - samostalno su održavali sve... prijavu projekata, preko novčevne i admini...

Prilikom projekata u Hrvatskoj, la... osnovati snažne projektne urede p... sikim istraživačkim institucijama, pr... Brnčesu te centralnu agenciju za... grane EU-a (AMPPE) je osnovana... ne). Budući da ništa od toga nije u... od strane države, znanstvenici su bili... na sebe - samostalno su održavali sve... prijavu projekata, preko novčevne i admini...

Prilikom projekata u Hrvatskoj, la... osnovati snažne projektne urede p... sikim istraživačkim institucijama, pr... Brnčesu te centralnu agenciju za... grane EU-a (AMPPE) je osnovana... ne). Budući da ništa od toga nije u... od strane države, znanstvenici su bili... na sebe - samostalno su održavali sve... prijavu projekata, preko novčevne i admini...

NEPRIMJEREN ATRIBUT SOKIRAO znanstvenike

počecima Na crikveničkoj rivijeri

Dominacija

nikad bogatije

mnogi hedonisti događanje na koje hrle

NE ŽELI PUSAVI JEKNO LJELO

nastavlja živjeti kroz

Priznanja struke

IDEOLOGIJA

Članovi žele da se vratim.

ILČIĆ PROTIV

mjesto za to pitanje

Ni vrijeme niti

Biometeorološka prognoza

Iskreno, ne osjećam neki preveliki pritisak

EUROVIZIJE

NISU UVIJEK MOGUĆA

Nikada u mom životu

više od života

PUZIJADA ZA BEBE

nu raspada plastike u ribarskim mrežama u Rijeci

IZNENAĐENJA

HRVATSKA RASPRODANA

Ostajem uz turizam

Lošinjski vikend

moju izjavu o tipičnim ljubavnim i životnim problemima

nije dobro pročitao

Maknut ćemo onog lika,

imati najljepši Božić ove godine

VELIKA ZAVRŠNICA

PRIRODNIH KATASTROFA

Tigrasti morski pas povratio

spektakl

u SUBOTU NA PLATKU CIJEPLJENJE LISICA PROTIV

Pozivaju se svi zaštićeni najmoprimci ili podstanari, kao i vlasnici njihovih stanova, da dostave dokumentaciju

ARHIVA NL

Kaljeve peći Palače šećera

Impresivan interijer Svečane dvorane u Palači šećera Muzeja grada Rijeke postao je još impresivniji. To se može zahvaliti završnoj fazi projekta restauriranja i montaže dviju velikih kaljevih peći, koje dodatno oplemenjuju prostor Svečane dvorane. Posao je u cijelosti završen i peći su 12. lipnja 2024. predstavljene javnosti.

Riječ je o pećima dojmljivih dimenzija (visina im je 4,70 metara) i težine (1,5 tona svaka). Oblik im je cilindričan, a raskošno su ukrašene biljnim i figuralnim motivima, kako dolikuje reprezentativnom prostoru kojem su namijenjene. Peći su integralan element interijera zdanja od kraja 19. stoljeća i na svojim su se mjestima nalazile sve do početka nedavne sveobuhvatne građevinske obnove Palače. O tomu su cijelo vrijeme vidljivo svjedočile dvije nasuprotne polukružne niše projektirane za njihov smještaj. Palača je, podsjetimo se, otvorena nakon obnove za javnost u završnici 2020. godine. Dobro je znati da je zapravo riječ o tri kaljeve peći, koje su demontirali stručnjaci Hrvatskog restauratorskog zavoda i pohranili ih sve do restauriranja i povratka na izvorne pozicije. Uvertira aktualnom završetku radova na dvije velike peći u Svečanoj dvorani bilo je restauriranje i montiranje treće,

nešto manje kaljeve peći u drugom dijelu Palače, u Salonu veduta, što je učinjeno 2020.

Obnoviteljski radovi na velikim pećima počeli su 2022. godine. Projekt su financijski podržali Grad Rijeka i Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske u iznosu od 120 tisuća eura. Restauratorski radovi izvodili su se u nekoliko faza. Prva i druga faza obuhvaćale su razvrstavanje dijelova peći, ispitivanje materijala od kojih su načinjene, te istraživanja i primjenu odgovarajućih restauratorskih postupaka. Treća i završna faza uključila je montažu i završne restauratorske radove.

Voditeljica projekta bila je Sabrina Žigo, muzejska savjetnica u Muzeju grada Rijeke. Restauratorske radove izvodili su splitski restauratori Giuseppe Savà i Zrinka Savà, sa suradnicima. Montažerske radove obavio je Nenad Hukman. Cjelokupan zahvat učinjen je uz stručni nadzor Ministarstva kulture i medija RH – Konzervatorskog odjela u Rijeci, što znači pročelnice Odjela Lillian Stošić, te više stručne savjetnice – konzervatorice Gordane Sobota Matejčić. Asistirao je suradnik Muzeja grada Rijeke Ivan Topolovčan.

Velid Đekić

Kako zamišljate razgovore o vratima budućnosti?

Popularno je reći da ih ne zamišljamo. Nemamo želudac, a onda ni vremena za pogled 10, 20, kamoli 50 ili 100 godina unaprijed. Bilo bi lijepo barem birati svoj kraj, ali radije sada razmišljamo kako spojiti kraj s krajem. Ako nam se pruži prilika, razgovore za budućnost nerijetko znamo voditi s tehnolozima. Piva, dvije, tri i natenane eto nas među robotima, algoritmima i svemu nečemu što, iskreno, ne razumijemo ni najmanje, ali lijepo zvuči jer pretpostavlja da smo pobijedili sve što su nam najavljivali. Istina, sve je protkano zlatnim vezom paranoje, ali tako izgovoren futur je opipljiv, možemo ga zamisliti. Ali, to je samo tehnologija, alat neke od budućnosti. Stoga, što, ustvari, znači razgovarati o budućnosti? Nakon što smo razgovarali s različitim sugovornicima i sugovornicama tijekom „Speed datinga“ budućnosti, odgovor je, dok smo pričali kako ćemo zaogrnuti ovaj događaj, nenadano dao kolega, jednostavno kazavši: „Sve se može iskoristiti.“ Ispalio i ostao živ. Zaključci ponekad znaju biti nesretno i nespretno direktni, ali i nenadani i iskreni. Ako želimo razgovarati o budućnosti danas, moramo moći iskoristiti sve što imamo na raspolaganju.

To je put ako želimo provariti sve distopijske čvorove, ali i one društvene i tehnološke u koje smo se upetljali dokle još uvijek (mislimo da) imamo upute kako ih raspetljati. Trebamo upetljati sve, svašta i svakoga kada pričamo o sutrašnjici, nema druge ako želimo razumjeti kako će izgledati svijet.

Upravo time se vodio događaj u organizaciji Gradske knjižnice Rijeka, Muzeja suvremene i moderne umjetnosti te Muzeja Grada Rijeke na kojem su sudjelovali Igor Bajok, Ida Križaj Leko, Ivan Jeličić, Dunja Matić, Davor Mišković, Dunja Siuc Valković, Renato Stanković, Ivan Šarar, Alen Šimoković, Davorka i Damir Medved, Aleksandra Stojaković Olenjuk, Ana Smokrović i Jana Perković. Upravo oni su odgovarali na pitanja hoće li Benčić preživjeti globalno zatopljenje, kako pomidor može uspjeti u 20 kvadrata stana, ili koliko je pametnog u pametnom gradu? Eksperimentalna forma za naše prilika urodila je prvim rezultatom – dala im je vrata budućnosti.

A nemamo što tražiti u budućnost bez velikih riječi. Direktne izjave. Čvrstih teza. Ovo su neke od onih koje smo uspjeli uhvatiti. Iskreni, direktni, kako kažu, za bolju budućnost!

Rikard Benčić nosi luftić pogled Ide Križaj Leko na Benčić i budućnost poplava

“Razina mora će se jako podignuti i mi po Benčiću više nećemo moći hodati. Što ćemo napraviti?”

Kako Rijeka može osvojiti more? Prihvatimo budućnost koja nam donosi poplave praktički cijelog obalnog dijela grada i počnimo razmišljati čak i na nekim postojećim iskustvima, kao što je brod Galeb. Počnimo raditi plutajuće strukture i plutajuće javne prostore. Javnost akvatorija trebamo osvojiti već sada. Jer, zapravo, Riječani žele doći na more. Ljude senzibiliziramo na vodu, na plutanja. Sad, ako putem i progutamo malo slane vode...”

Sve treba tematizirati Ivan Šarar o filingu i utjecaju komfora

“Nekad se sjetim dok sam bio klinac, dok nije bilo slobode, nego je sistem zaista bio zacementiran i kad vidiš što je izlazilo iz tog sistema, imaš *feeling* da je otpor gorem bolji motivator nego slobodni *setup* svih struktura koji ti omogućuje sve.

Sjedimo Kile i ja u Dječjoj kući i kažem ja njemu pa možda je ova Dječja kuća totalno sranje. Možda je toliko predobra da svi postanu debili. Ajme vidi kako je lijepo, ajme kako je šareno, ajme ima svih knjiga i onda ništa ne tražiš. Imam *feeling* da je bolje da nema ničeg i da te onda tvoja unutarnja motivacija poždere. Ovako je sve tu. Što ti treba? A vidi igračka, ha, ha i onda proizvedeš gomilu narkomana. Serem možda. Treba i to tematizirati.”

Tko ima pravo na – pravo? Ivan Jeličić o stranim radnicima koje nitko ne pita – ništa

“Imamo ljude koji u Rijeku dolaze raditi iz drugih zemalja, s drugih kontinenata. Recimo Nepalci iz Nepala. Pitanje koje bih postavio je hoće li se oni moći izboriti za neka svoja prava i mislimo li mi kao društvo da oni imaju pravo izboriti određena prava. Baš smo komentirali, sada je trenutno osjećaj kao da živimo u paralelnim svjetovima. Najčešće u medijima čitamo o nehumanim uvjetima u kojima žive, gdje nitko od nas ne bi želio tako živjeti. S druge strane povlači se paralela da i naši radnici koji rade u Njemačkoj isto žive u nikakvim uvjetima.

Strane radnike u Rijeci bilo bi zanimljivo pitati što vi mislite, što biste vi htjeli? Kad se već organiziraju ovakve tribine bilo bi zanimljivo dovesti i njih, pitati ih što vi mislite, kako se vi vidite u ovom gradu? Čisto po brojkama dio ste ovoga grada, puno vas je. Ne vjerujem da su oni pasivni promatrači, imaju svoj *agency* u tome kako oni sebe vide i što misle, ali s druge strane pitanje je koliko mi kao društvo, dakle bilo kao sveučilište, kulturne institucije ili udruženja želimo ih uključiti i razmišljamo o tome kako ih uključiti i na koji način.”

Kultura je bitnija nego što mislimo Dunja Siuc Valković i kratki, ali bitni aforizmima nove Rijeke

“Veseli me pozicija Rijeke koja je kao grad vrlo... Volim reći da je Rijeka kao Švedska za ostatak Hrvatske. Mislim da smo dosta napredni i nadam se da ćemo takvima ostati i nastaviti svoje raditi. Veseli me da dolaze mladi ljudi. Međutim, malo se brinem i kako će to izgledati u budućnosti s obzirom na sve trendove.

Mladi su ti koji su otvoreniji i prijemčiviji, a nažalost kako mladi odlaze, postajemo stariji grad što je rizik. Ako si mali grad i postaješ sve manji i stariji, automatski si konzervativniji. Kultura tu ima zanimljivu ulogu, važniju nego što se misli.

Vibra grada se osjeti kada uđete u njega. Uvijek se iznenadim kada mi dođu prijatelji koji budu oduševljeni Rijekom. Pa kažem kako jer uvijek vidim prljavo, ali oni jednostavno osjete vibru.”

Nismo pametniji, ali znamo koje odgovore tražimo

Gotovo je. Nismo stigli ni uhvatiti svakoga za rukav, kamoli jezik. Jesmo li puno naučili? Ništa što će nas spasiti, zasad. Međutim, kao što smo rekli – „sve se može iskoristiti“. Nije bilo puno ljudi, ali nevažno – doći će. Nije bilo puno vremena, ali nevažno – bit će. Nije bilo puno odgovora, ali nevažno – pitanja se duže smišljaju ponekad. Važno je imati ambiciju kada se priča o budućnosti, a organizatori su je imali. Nakon dugo vremena imali smo priliku proći kroz vrata budućnosti i ne znamo ako nam se sviđjelo. I to je odgovor koji treba čuti kako bi se opet našli na dejtu sa budućnošću.

Složili: David i Mile

5 #fuck_up^{ova} koje možeš napraviti

...

i napravili smo ih

Rad u kulturi s karakteristikama produkcije nosi dosta rizika posebno u ustanovama koje nemaju toliko resursa za složenije radnje. Puno je trenutaka u kojima zeznemo, a da ćeš što više radiš više i griješiti, stara je stvar. Ovu su neki naši koje pamtimo a katarzično ih dijelimo. Neki vas možda nasmiju, a neki podsjetite na vaše zezove.

Klaun u carstvu pandemi- je i gradilišta: zatvaranje Tobogana 2021.

Uf, koje napeto vrijeme. Pandemi-
ja je šibala punom snagom, mjera su
bile obveze maske, ograničenja i sl.
A opet s ljetom odjednom kao sve je
normalno. Taman smo par mjeseci
prije otvorili Dječju kuću te je trebalo
napraviti nešto vedro. Malo su nam
se miješali dojmovi ranijih Tobogana
i nova realnost koju je začinilo i
gradilište. I tako došao dan finala, a
nama gost klaun Marko sa svojim
vozilom za palačinke. Još smo nešto
i raspravljali ma samo da netko
dođe. Podcijenili smo koliko su ljudi
htjeli takve stvari u ovom kontekstu.

Negdje tisuću ljudi, ograđeno gradi-
lištem, temperatura od negdje 40 i
naravno naš brižni klaun s tijestom
za – 100 palačinki.

**Lekcija: Napravite dovoljno tijesta
za palačinke.**

Kada su ti i mama i tata u drugom gradu: Knjiga na nezdognim mjestima u pothodniku Krnjevo

U programu *Knjiga na nezdognim
mjestima* prostora za “fail” je bilo
jako puno jer je to rizičnija produk-
cija, ali program je ostao upamćen
kao uspješan. No, ne znaju ljudi sve.
A kako bi i znali kada nisu na svemu
bili. A na jednome nije bio gotovo
nitko. Naime na Krnjevu smo našli
savršen pothodnik ispod zaobilazni-
ce, a kao gosta doveli talentiranog
i ugodnog Dinu Pešuta. Prijave su
stalno išle slabo, no opet nešto ih je
i bilo, ali onda je slijedilo zakucava-
nje – ljetni pljusak sat vremena prije
početka. Osim dvoje prijatelja i nas
iz produkcije nije došao nitko.

Lekcija: S obzirom koliko kiše

**pada Riječani su jako neopu-
šteni u životu s padalinama.
#zvukspuštanjaroletna**

Italija bez zvuka (i nije urota)

Koliko je trenutaka u kojima nam je
zakazao zvuk u nekoj formi teško
je i navesti. Jedan od zanimljivijih
promasaja nam je bilo snimanje
panela o 100. godina postajanja
Rijeke dijelom talijanske države.
Dobri gosti, bitna rasprava, vrije-
dilo je snimiti. I paf, pri pokretanju
sljedeći dan shvatimo kako nema
zvuka. Naime, na kameri je ostao
montiran dodatni mikrofoni sa
svojim on/off, a toga nitko nije bio
svjestan.

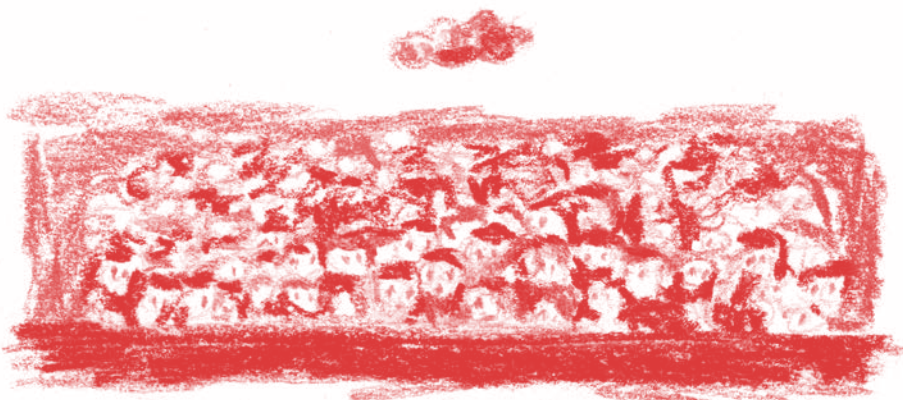
**Lekcija: imajte uvijek 75 rezervnih
kablova, 107 baterija i sve na on!**

Sve je super, sve je za pet, a onda...

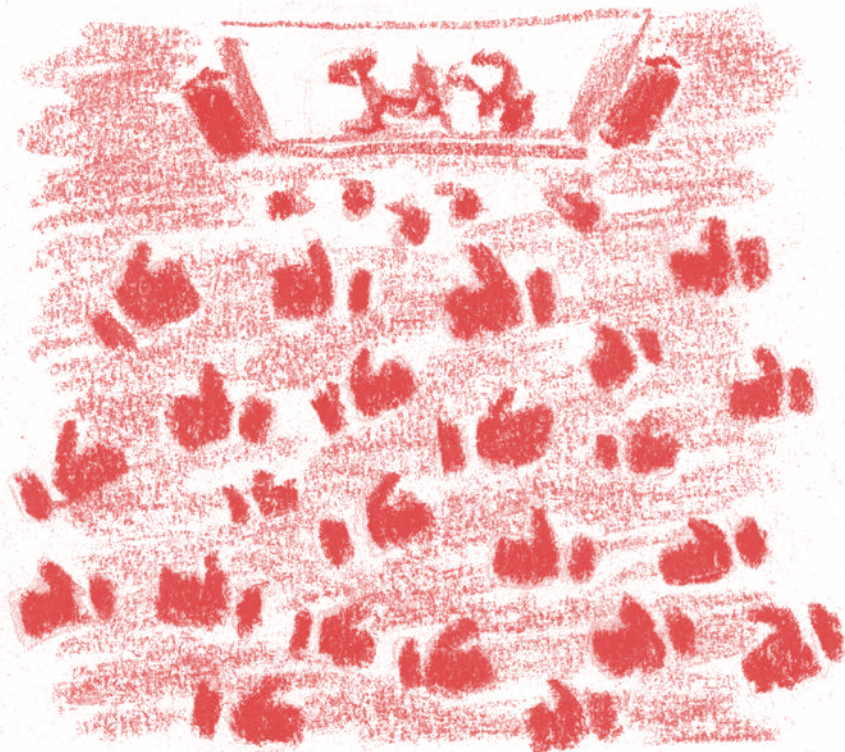
Sve je napisano, lektorira-
no, pripremljeno za medije, ali
se – nitko ne pojavi? Da, jer ste
vi poslali poziv svima onima koji
obično čekaju izvještaj, a ne onima
koji obično dođu. I tako je tvoja
prva konferencija prošla s prijatelji-
ma, kolegama i znancima... Unatoč
tome što sam skoro premro, timski
smo došli do novinara, sredili tri
različita izvještaja i na neku foru
stvar napravili još boljom.

**Lekcija: Na početku ćete svašta
zeznuti, nije bed neko vrijeme...**

**Autori: Na klupi iskrenosti sjedila
GKR ekipica.**

... kiša će ...

Besplatne radionice i skupi nedolazak

Kultura koju stvaramo uglavnom je besplatna za konzumente. Naravno, ona nije nastala besplatno – svaka produkcija, radionica, predavanje imaju ozbiljnu cijenu, a “besplatnost” je dio našeg interesa i misije dostupnosti. Ustanove u kulturi mahom postoje ne da bi bile tvornice novca već vrijednosti i društvene kohezije – mnogobrojne ekonomske i društvene razlike koje često i nisu očite anuliraju se kroz misiju dostupnosti svima.

Nekako se je poklopilo da Jadranka Lacković, vrijedna riječka kreativka, baš napiše na Facebooku “Već neko vrijeme primjećujem koliko su ljudi neodgovorni i uopće ne doživljavaju, ili ih nije briga, koliki trud i priprema stoji iza organiziranja radionica. Ako ste se prijavili na neku radionicu za koju postoji ograničen broj polaznika, vaš nedolazak i NE JAVLJANJE kako odustajete, ne stignete ili naprosto ne želite doći,

prvenstveno je bezobrazno, a još je pritom oduzelo nekome drugome mjesto, nekome tko je želio doći, a zbog popunjenih kapaciteta nije mogao. (O logistici i papirologiji ukoliko je riječ o radionici u sklopu nekog projekta da i ne govorim.)”.

Nismo imali što dodati. Upravo smo kroz nekih 100 ponuđenih aktivnosti proživljavali i da na one s dvadesetak prijava dođe troje.

Znamo da je nakon korone smanjivanje odgovornosti jako eksplozivno. No, nisu to Zoom-ovi od kojih je lako odustati. Nezgoda je izbor u kojem bi sve imali besplatno, ali to možda znači da to doista ne cijeni-mo ili pak sve pod sustavom naplate koji će pak ograničiti mogućnosti jednakih šansi.

Ipak, malo tko razmišlja o toj idealističkoj i dubokoj pozadini – svima je bliže iracionalno razmišljanje o vrijednostima. Popularna anegdota

za Red Bull kaže kako su ga na testiranju svi poplivali kao neukusnu šećernu vodu, ali kada je došao u dućane kao skupo energetska piće mit se počeo graditi. Dobio je vrijednost iako nije ukusan.

Zato prijavljujte se, javljajte status, iskoristite ove jedinstvene prilike do kraja. Uzmite nam sve, samo ne vrijednost onoga što nastaje. Ne sviđa nam se Red Bull logika.

Autori: Svi mi koji radimo radionice.

Žega i Benčić.

Nema nikoga.

Internet.

Žena stavi sliku sebe s hlačama iz Pepca jer je ponosna i druga joj napiše da joj ne stoji dobro.

Murva.

Stršljenovi nas nisu pojeli.

Osjećaj.

Nekako ok je, teško.

Mantra.

Suradnja.

Generacije.

“Mi kad smo bili mlađi a ne ovi...”
Ima 23.

Osjećaj #2

NY je program pa zato je svatko sam.

Parametri posla.

Tedi je jeftin, Prostorija je skupa.

TB

“Treba znati patiti”.

Stanje.

Konkretna nepodrška.

Poz, KB.

+
+
+

(jedne žege)

Najkraći tekstovi.

(na terasi Baltazara)

haiku o radovima iz zbirki MMSU

Ivan Generalić, *Povratak s polja*

Zajedno u korak
ona srce vrta nosi,
žetva pod suncem.

Dragan Gaži, *Zima u Plavšincu*

Snijeg tišinom sja,
korača žena u crvenom,
zima nježno pjeva.

Mirko Virius, *Mladenci*

U miru sela,
bijeli veo tišinu širi,
Žena korak vodi.

Karla Štimac

Što mislite o budućnosti?

izbor jedne ankete u “Benčiću”

Pitah ja tako šaroliku ekipu art kvarta ovo jednostavno, ali složeno; lagano ali fakat teško pitanje. Budućnosti koga? Čega? Pa ne znam ja!

„Mislim sve najbolje. Spušta se novo doba. Trebaju osviješteni ljudi. Paralelno će ići i novo i staro doba pa će ljudi moći birati hoće li ovo ili hoće li ono. Tako da, ja mislim samo svjetlo i dobro.”

„Da će biti lijepa. Da, ne znam što bih drugo rekla. Veselim se. Veselim se sebe upoznat u budućnosti!”

„Mislim da će nam biti lijepo i da ćemo živjeti na Marsu. Mislim ono, ne znam, kao da će nam se zemlja približiti puno puta prema Marsu i onda ćemo na Marsu živjet.”

„Srljamo u propast”.

JESEN U ART- KVARTU

ILI BLIZU NJEGA ĆE
ISTO IMATI SVOJU
DOBRU DINAMIKU,
A IZDVAJAMO
NEKOLIKO FAVORITA
ZA KOJE SMO VEĆ
SADA STAVILI U
KALENDARE.

Kulturna obitelj

datum: nakon 15. rujna
tko radi: Gradska knjižnica Rijeka

Dječja kuća se svakako vidi kao kreativno mjesto usmjereno i obiteljskoj kreativnosti, a sadržaji ovog programa držat će u radnom krugu zajedno i djecu i roditelje.

Treća dob čitanja

datum: nakon 15. rujna
tko radi: Gradska knjižnica Rijeka

Listopad i studeni u Gradskoj knjižnici Rijeka obilježit će posebna edukacija za umirovljenike jer ćemo razgovarati o kombinaciji vrlo praktičnih vještina (netbanking, online kupovina...) i najsuvremenijih fenomena od kojih neki izazivaju i strepnju (AI, fake...).

Kuražbolja: Raskršće

datum: krajem rujna
tko radi: Kuraž

Riječka udruga Kuraž poigrat će se sa divljom zelenom livadom na Kalafatima, pokraj "Benčića". Bit će to malo osvježavanje o prostoru i potencijalima.

Izložba Riječki saloni

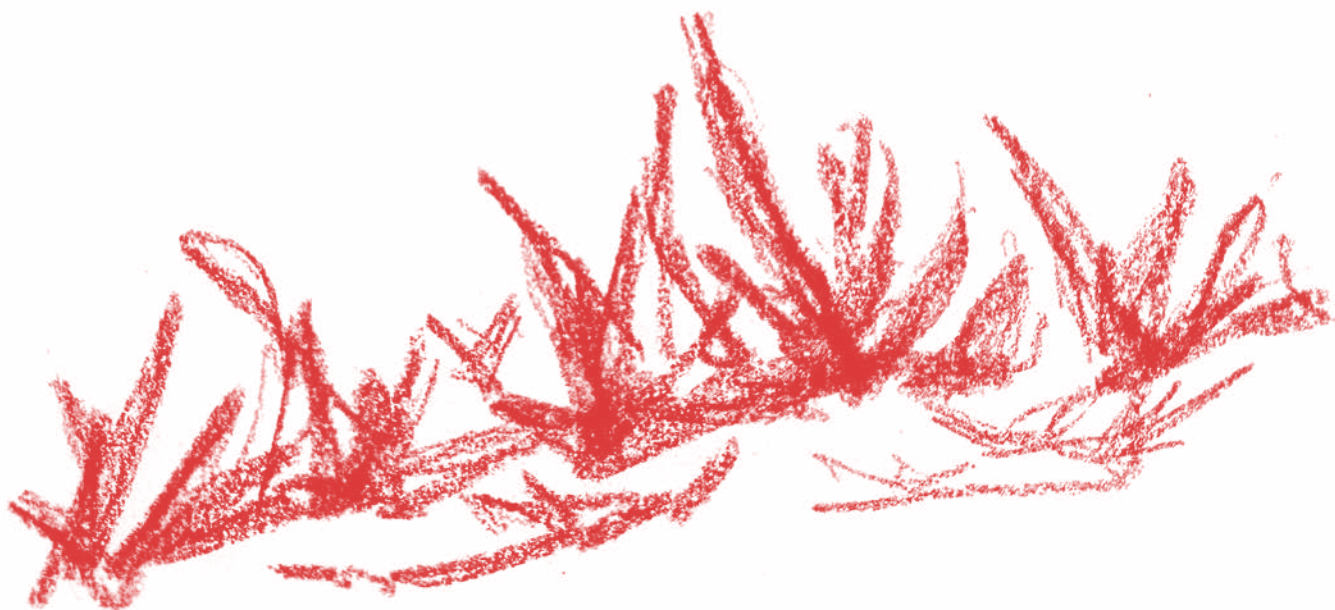
datum: listopad 2024.
tko radi: Muzej moderne i
suvremene umjetnosti

Izložba planira obilježiti sedamdeset godina osnivanja Salona 54 te uspostavlja proširen retrospektivan pogled sagledavajući desetljeće riječkih Salona. Formira se kao dijalog prošlosti i sadašnjosti koji isprepliće povijest izložbi i povijest institucije te razmatra njihovu recepciju. To je polje koje otvara mnoge relacije, na kojem se može preispitati odnos ideologije i estetike, pozicija moći te centra i periferije umjetničkog i političkog zbivanja. Osim toga sagledava povijest otkupa ili preispituje (protu) utjecaj Salona na politike otkupa kao model prikupljanja građe. Upravo je umjetnička građa, slikarstvo i skulptura pedesetih godina, koju povezujemo s razdobljem salona specifična kvaliteta MMSU-ovih zbirki i danas čini nukleus muzejskog fundusa.

Mjesec hrvatske knjige: nacionalno otvaranje

datum: 15. listopada
tko radi: Gradska knjižnica Rijeka

Već legendarna nacionalna manifestacija, a koja svake godine ima i veliko otvorenje u jednoj hrvatskoj knjižnici ovoga puta stiže u novu zgradu Gradske knjižnice Rijeka.

Zima u Muzeju u Sobi užitka

datum: jesen

tko radi: Muzej moderne i suvremene umjetnosti, izložbeni prostor Jaslice

Mentorirani projekt studentica kulturalnih studija u MMSU:

„Soba užitka isprepliće razne oblike užitka, poput brige o sebi, užitka koji proizlazi iz prijateljstva i bliskosti te seksualnog užitka. Raspravljajući o različitim asocijacijama, studentice kulturalnih studija su se susrele s izazovom usklađivanja međusobno različitih poimanja užitka. Činjenica da je užitak vrlo neodređen pojam – čak ni u povijesti filozofije nije postignuto suglasje oko toga što čini njegovo definiranje, – istovremeno otežava i olakšava promišljanje i govorenje o užitku.

Izložbu zamišljamo kao prostor ženske sobe, koja potiče posjetiteljice i posjetitelje da promisle o vlastitom poimanju užitka. Soba se sastoji od uobičajenih predmeta i namještaja spavaće sobe, umjetničkih radova iz muzejske kolekcije te pojedinih interaktivnih dijelova. Tako će primjerice *Briga o sebi* sadržavati i stolić za uljepšavanje s post-it papirićima i tekstom *Najljepše se osjećam kada...* kojeg dopunjava publika.

NEDJELJNE ŠETNJE PALAČOM ŠEĆERA

Kako bismo povećali posjećenost te potakli građanstvo na češće dolaske u Muzej, od listopada 2023. godine Muzej grada Rijeke organizira Nedjeljne šetnje Palačom šećera gdje posjetitelji svake prve nedjelje u mjesecu mogu doći na organizirano besplatno stručno vodstvo po stalnom postavu te aktualnim povremenim izložbama u Palači.

SLJEDEĆA ŠETNJA NAS OČEKUJE VEĆ 1. RUJNA U 12 SATI. POTREBNO JE NAJAVITI SVOJ DOLAZAK NA 051/554-270 ILI NA 091/606-7440.

Kupnjom ulaznice ostvaruje se besplatno stručno vodstvo stalnim postavom Palače te izložbama *Nepoznati Klimt – ljubav, smrt, ekstaza* te *Klimt i Daleki Istok*.

U oblikovanju sobe zanimaju nas pitanja, što se dešava kada u *Sobi*, intimni prostor rezerviran za odmor, prodiru silnice raznoraznih društvenih pritisaka? Koji su nam užici društveno nametnuti? Kako možemo iskusiti užitak i proširiti prostor uživanja, s onu stranu nametnutog užitka?

Izložba: Nepoznati Klimt – utjecaji dalekoistočne i afričke umjetnosti

datum: 20. lipnja – 10. studenoga
tko radi: Muzej grada Rijeke
Palača šećera

Izložba, skraćenoga naziva „Klimt i Daleki istok“ otvorena je u Palači šećera 20. lipnja 2024. kao nastavak programa započetog 2021. izložbom „Nepoznati Klimt – ljubav, smrt, ekstaza“ u sklopu projekta Rijeka – Europska prijestolnica kulture. Izložba ima podnaslov „Nepoznati Klimt i utjecaji dalekoistočne i afričke umjetnosti“, a pred oči posjetitelja donosi dio slikarove osobne kolekcije predmeta s Dalekog istoka i afričkih država koji se danas čuvaju u Leopold museumu u Beču. Klimtova fascinacija kineskom ikonografijom, japonizmom i afričkim običajima dekoriranja uporabnih predmeta i tekstila značajno je utjecala na njegovu karijeru, pa i na stvaranje najpoznatijih djela iz njegova zlatnoga razdoblja i kasnije sve do kraja karijere. Nesvakidašnja prilika za zaviriti u intimnu kolekciju suvenira slavnoga Gustava Klimta posjetiocima se pruža do 10. studenoga 2024. godine.

OSTATAK GODINE
JE DUGAČAK,
A OPLEMENITI
SE TREBA SVIM
MOGUĆIM
KREATIVNIM
RADOVIMA.
DONOSIMO NEKE
KOJI SU NAM
POD OKOM U
RASTRGANOM
OBLIKU KAKVO JE I
NAŠE ISKUSTVO.

Iskrica inspiracije:

NOVA PRIČA Nema novih priča. Svaka priča je stara, već poznata i bezbroj puta ponovljena. Kao što se svaki život kreće od rođenja do smrti, tako se i svaka priča kreće od početka do kraja. Čak i ako pokušate priču da ispričate od kraja, to će tada biti njen početak, kao što će njen početak biti njen kraj. I šta nam tada preostaje? Da prestanemo da pričamo priče? Ali ceo ovaj svet, naš svet, uobličen je od priča i kao priča, i ako pristanemo da prestanemo, tog sveta neće više biti, dok će od nas ostati samo senke, tamne mrlje na poleđini noći. (David Albahari, Male priče)

Izazivajuća teza:

The Resilience Myth "New Thinking on Grit, Strength, and Growth After Trauma" Soraya Chemaly – bačena "crvena krpa" općeprisutnim paradigmama "otpornosti" koje prijete da postanu samo pomodan jezik.

BISTRO LJETO 2024.

Par mudrih s X-a:

Trener o nogometu koji postaje dosadan, a isti obrazac potencijalno vrijedi i za kulturu.

Naj fora novi časopis

KAKO magazin

Zašto je dobro zaboraviti laptop u kafićima – jer ti ne treba još jedan ured.

TikTok inspiracija i znanje:

Rječnik boja

Šešir od sušenih krastavaca. Knjiga.

Najbolja obrada

IDLES Hey Duggee's Stick Song

50 cent kao Johnny Cash uz pomoć AI-a

3D print bez muke

Članak za čitanje odličnog naslova: Arhitektura nečinjenja

Loše je dobro

Slastičarstvo ili umjetnost?

Brze preporuke u sekundi!

TOP 5 SUVREMENIH SF AUTORA

1. Adrian Tchaikovsky
2. Ted Chiang
3. Paolo Bacigalupi
4. Peter Watts
5. Dustin Nguyen / Jeff Lemire

TOP 5 JAPANACA ZA PROČITATI

1. Hiromi Kawakami
2. Sayaka Murata
3. Kazushige Abe
4. Soyi Shimada
5. Mieko Kawakami

TOP LJETNI ROMANI

1. Četiri prijatelja, David Trueba
2. Jarčevo slavlje, Mario Vargas Llosa

TOP 5 NOVIH STRIPOVA

1. Neki malo bolji svijet, Lewis Trondheim
2. Lupus, Frederik Peeters
3. Moskovski bubnjar, Simon Spruyt
4. Sjajna nebesa, Jiro Taniguchi
5. Nezaboravak, Alix Garin

TOP 5 GEJMOVA ZA NABACITI PREKO LJETA

1. Dredge
2. Terra Nill
3. Dorf fromantik
4. Inscryption
5. Dave The Diver
6. Psss... Rocket league

Želimo prijevod!

Shoshana Zuboff: The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power

Caroline Criado Pérez: Invisible Women: Data Bias in a World Designed for Men

Hanya Yanagihara. A Little Life

Coco Mellors. Cleopatra and Frankenstein

Elif Batuman. The Idiot

Joan Didion. The White Album

Maia Kobabe. Gender Queer

Jarvis Cocker. Good Pop, Bad Pop

Laura Bates. Men Who Hate Women

Matthew Desmond. Poverty, by America

Kyle Chayka. Filterworld: How Algorithms Flattened Culture

Zahra Hankir. Eyeliner: A Cultural History

Jenny Odell. How to Do Nothing: Resisting the Attention Economy

Naomi Klein. Doppelganger: A Trip into the Mirror World

Hannah Carlson. Pockets: An Intimate History of How We Keep Things Close

Vince Beiser. The World in a Grain: The Story of Sand and How It Transformed Civilization

Rebecca Solnit. Men Explain Things to Me

Shahnaz Habib. Airplane Mode: An Irreverent History of Travel

Albumi na repeatu:

FONTAINES D.C. Skinty Fia

KHRUANGBIN Mordechai

MAHMOOD Nei letti degli altri

ROYEL OTIS Sofa Kings

ETHEL CAIN Preacher's Daughter

THE SMILE A Light for Attracting Attention

IDLES. Joy as an Act of Resistance

BLUR The Ballad of Darren

ROMY Mid air

LITTLE SIMZ No thank you

CHARLI XCX Brat

boygenius The rest

audio knjige iz gkr fonda

Knjige u uhu:

Ljubavni roman / Ivana Sajko ; čita Marija Šegvić, Igor Kovač

Knjiga o jugu / Jurica Pavičić ; čita Nikša Marinović

Svila, škare / Irena Vrkljan ; čita Ivana Roščić ; glazba Dino Brazzoduro, Maro Market

Mediterranski brevijar / Predrag Matvejević ; čita Zlatko Ožbolt ; glazba Dubravko Robić

Komo / Srđan Valjarević ; čita Nebojša Glogovac ; režija Đurđa Tešić

NE MOGU REĆI DA GRIJEŠITE, ALI...: PORUKE, PRIČE I SAVJETI STRIČEKA DUŠKA ZA PROLAZAK KROZ DOSADU

Dragi Duško...

Za sve one koji nisu došli na predavanje o dosadi i djetinjstvu Duška Ilijevića, poznatog i kao Stričeka Duška, pripremili smo kratak „lasta-novski“ priručnik za suočavanje s naokom najvećim neprijateljem, ali ipak prijateljem djece: dosadom

Dragi Duško, trudim se razumjeti svoje dijete te pronaći rješenje za sve njegove probleme. Jednostavno, želim biti moderan roditelj. Radim li dobru stvar?

Pred mnogobrojnom publikom u Dječjoj kući, Striček Duško odmah je istaknuo kako nema ništa za zamjeriti modernom roditelju. Današnje roditeljstvo ima „dobre kvalitete te uvažava emocije, razumije faze kroz koje dijete prolazi“. Međutim, postoji jedan veliki ali:

„Postoji trenutak kada roditelju bude dosadno biti dosljedan te dođe do trenutka kada kažemo „ovo ne pali za moje dijete“. Mi trebamo znati zastati i promisliti kako mi kao odrasle osobe trebamo reagirati na dječju potrebu i trebamo li nešto dopustiti da se dogodi. Upravo tu dolazi do propitkivanja kod modernih roditelja koji se pokolebaju i krenu istraživati.“

Poštovani Duško, postoji li brzo rješenje za odrastanje?

Iako ističe kako u današnje vrijeme svi nastoje tražiti brze, dostupne recepte, Striček je vrlo jasan: „Roditelji traže kako da ubrzaju proces koji nema *fast forward* opciju. Ne postoje brza rješenja.“

Hej Duško, koliko je dosada važna za našu djecu?

Procesiranje dosade je važno „ne samo u odgoju, već i u cijelom životu“, ističe Duško. Za njega je dosada „trenutak koji prethodi rađanju kreative, neizmjereno bitan trenutak odrastanja“ kada se dijete može osloniti samo na „vlastite kompetencije, ambicije i najbitnije – volju.“

Ola Duško, sin mi je odustao od nogometa, tenisa, baleta, opere, gejmanja, dizajna, kvantne fizike, ja nemam više para za njegovo odustajanje. Samo mu nastojim dati sve što ja nisam imao. Zar ne radim dobro time što mu dajem ono što želi?

„Ne mogu reći da griješite, ali...“ Striček Duško je oprezan jer ističe kako razumije da je strukturiranje vremena djetetu izuzetno bitno roditeljima u „današnjem užurbanom vremenu“, ali tu istodobno ističe važnost mjere te prepoznavanje trenutka kada je „dijete sposobno preuzeti odgovornost za sve aktivnosti koje mu roditelj nastoji nametnuti.“ Važno je to jer dijete ne bira razumom, kao njegovi mama ili tata, već onim što mu se, barem nakratko, sviđa. Stoga, roditeljima je bitno znati da „ne može prebaci toliku odgovornost odabira na trogodišnjaka.“

A kako onda s njim? Duško ima jednostavan savjet: „Prirodnu potrebu za kretanjem dijete će zadovoljiti već odlaskom u prirodu.“

Hej, hej Duško, Kupio sam sve što sam ikad htio kao mali, ali moju kćer to uopće ne zanima. Štoviše, ne zanimaju ju uopće igračke. Samo bi se igrala s mojim alatom što nisam siguran da je najbolja opcija. Što mi je činiti?

Govoreći o tome kako se naša djeca zanimaju za svakidašnje stvari, Duško podcrtava svoje

razumijevanje za roditelja koji se „nalazi u stanju straha i stresa“.

„Joj, nemoj ti rezati, porezat ćeš se. Ta reakcija ide iz našeg nesigurnog stava koji je za razumjeti jer je to dijete koje je do prekjučer bilo u pelenama, a sada pokazuje interes za nožem ili škarama. Dijete pokazuje interes jer vidi odraslu osobu da upravo to radi. To je najprirodniji način učenja, oponašanjem kroz igru.“

Ključno je dati povjerenje djeci, ali uvijek s potpunim razumijevanjem situacije: „Nisam jednom dobio packe od drugih jer sam pustio djecu da se penju. Ako znaš gore i dolje, smiješ gore. Taj trenutak povjerenja je nevjerojatno bitan, a izostaje zbog roditeljskog angažmana da sve posreduje te predaje djetetu gotovim na konzumaciju.“

Duško kralju, svaka čast za sve, ali možeš mi malo bolje objasniti što je točno to – slobodna igra? Svi puno pričaju i pišu o tome, tako da mi se čini da ta igra i nije baš više slobodna...

Za Duška nema dvojbe: „Slobodna igra mora biti apsolutno slobodna, bez utjecaja odrasle osobe. Apsurdno je da možete otići online, guglati priručnik za slobodnu igru, platiti, skinuti ga, isprintati materijal te pripremiti sve djetetu koje se igra s omotom od printera. I onda se vi počnete živcirati.“

Duško ističe kako je svakome djetetu neizmerno bitno da ima vrijeme u danu kada smije izdahnuti. Pritom je „kvalitetna igra 90% dijete, a 10% predmet“. Pritom napominje kako se svi postepeno zaboravljamo igrati; u odrasloj dobi ekvivalent igri je, primjerice, znanost.

Konačno, zadnja Stričekova misao o slobodnoj igri udara u srce: „Djeca sve ranije napuštaju igru. A napuštaju igru kada dođu do ekrana.“ Djetinjstvo prestaje kada lokva postane prepreka, a ne izazov.“

Yo Duško, Ja razumijem i sviđa mi se sve što zagovaraš. Ali da budem iskren, mene je stvarno strah pustiti dijete samo u toj silnoj

dosadi. Što će se dogoditi ako pustimo dijete – samo?

S obzirom na to kako mnogobrojna istraživanja i primjeri iz stvarnog života pokazuju da djeca stvaraju sve veću ovisnost o ekranima, što ima pogubne posljedice za razvoj, Duško ističe kako je „dosada saveznik“:

„To je trenutak kada trebamo aktivirati svoju fizičku i psihičku aktivnost, trenutak koji vani opisuju kao *daydreaming*. Događa se važan proces.“

Ipak, nije cilj pohrliti u dosadu. Važno je da prije započinjanja takvih procesa uvidimo ako je naše dijete razvilo ovisnost:

„Ne smije se dogoditi da odvedemo dijete u kriznu situaciju zbog gubitka uređaja. Odgovorno je na odrasloj osobi jer djeci nikad neće biti dosta.“ U ovim situacijama Duško zna posegnuti i za drugim predmetima: „Često koristim primjer motorne pile. Kao što date djetetu mobilni, dajte mu i druge stvari koje koristi odrasla osoba: motornu pilu, cirkular, brodski motor!“

Poanta shvaćena.

Striček, striček, ekrani su posvuda i koriste ih svi moji prijatelji. Kako točno onda živjeti bez ekrana?

Istina je, kaže Duško, da ih „ne možemo izbaciti“. Međutim, možemo ih ograničavati i dozirati. Primjerice, djeca vrtičke dobi „uopće ne moraju znati da postoje te biti u neposrednom doticaju“. Za druge vrijedi slično pravilo: „Tri sata nakon buđenja nikako, dok jedemo nikako, dva sata prije spavanja – nikako. A sada nađite koliko vremena za ekran ostaje.“

Za njega je ključno pitanje „koliku realnu potrebu djeca imaju za ekranom?“ Odgovor se nalazi u roditeljima koji zbog posla moraju biti za ekranom, ili se opuštaju te ponovo gledaju u ekran. A djeca sve to gledaju i upijaju. Stoga, Duško ima jednostavan savjet: „Uzmite šalicu ili bilo što drugo te mu pred djetetom poklonite istu pažnju koju ste poklonili ekranu. Dijete će htjeti upravo tu stvar.“

Stoga, mantra je ista: treba imati balans te pronaći vrijeme za posao, ali i vrijeme za dijete.

Hej Duško, nemam više snage zabavljati svoje dijete. Jesam li loš roditelj?

„Ne moramo to raditi.“ To je kratak odgovor Stričeka. Duži? Činjenica je da sve „kreće od tebe i što ti želiš.“ Jer ako je roditelj pred svojom djecom nahajpan, vrlo je moguće da će „i djeci trebati takav stimulans“: „Nedavno sam razgovarao s nekime tko mi se žalio da kada nema uređaja, glumi klauna i zabavlja djecu u strahu da ne odu u tugu ili dosadu. To se ne radi.“

Duško vraća sve na početak, ističući kako „roditelj mora biti roditelj“: „Uzor, vođa čopora, a ne najbolji friend. Ako ste u ranim danima vođa, u kasnijim ćete biti prijatelj.“ U tom duhu, Duško ističe kako je najbolje pustiti ponekad dosadu: „Isaacu je bilo dosadno pod jabukom, a nije ga mama gađala jabukama.“

Bez dosade zapisao: David Č.

S MARSA U ART- KVART

Put do Zemlje bio je iznenađujuće težak za moj organizam. Teleportacija na takvu udaljenost ipak ostavlja traga na zdravlje ljudske jedinice. Prvi udisaj nakon teleportacije na drugi ekosistem je istovremeno bolan i uzbudljiv. Plućima treba dati vremena da se aklimatiziraju, a onda pretjerana stimulacija zrakom drugačijeg sastava dolazi do mozga. Taj osjećaj me preplavio i uživala sam u neobjašnjivom, specifičnom i intenzivnom mirisu te umirujućim morskim ionima Zemlje. Nisam još mogla otvoriti oči, bilo je još uvijek prerano, ali sam uživala osjećajući kako se taj bolni udah pretvara u nasladu i moje tijelo doživljava „kratak spoj“. Kroz zatvorene oči osjećam svjetlost i polako, dok moj mirisni doživljaj polako popušta, kroz trepavice škiljim i propuštam plavičastu svjetlost u svoju svijest. Stigla sam!

Nakon kratkog oporavka jedva sam dočekala otići posjetiti Rijeku uživo. Toliko sam povijesnih snimki pohranila u svojoj memoriji, ali obzirom da nitko nije imao prilike snimati na Zemlji, bila mi je velika čast biti prva i poslati nove snimke na Mars. K tome me za Rijeku veže obiteljsko stablo, pretci koji su se opetovano nastanjivali tamo prije tisuću godina. Čitala sam neka njihova sjećanja i opise, jedna moja praprapra-rođakinja je bila umjetnica i jako vezana za tadašnji Muzej moderne umjetnosti i kvart Benčić pa mislim da ću krenuti baš od tog dijela grada. Koordinate su nam poznate, ali gledajući u ovu plavu kuglu ispod sebe, bez ikakvih istaknutih obilježja, nadam se da su dobro prevedene u naš sustav i da grešaka neće biti. Sistem me brzo oprema podvodnom tehnikom i kamerom te zaranjam kojih 10ak metara pod vodu. Na svu sreću još nije preduboko i

dobro sam opskrbljena kisikom. Dok s ekipom tonem prema dnu, razmišljam o kadrovima koje želim skupiti i atrakciji koju će naš hologram prouzročiti na Marsu. Ovo je more? Kakvo bogatstvo! Nikada nisam ništa slično doživjela, naše vodene površine se nalaze pod marsovskom površinom i predragocjene su da bismo ih koristili na ovaj način. Ovo je more! Silno plavetnilo oko naš, zrake sunca se lome i svjetlucaju kroz vodu. Čarobno! Kamere bilježe.

Ritmični zvuk vlastitog disanja i konstantna promjena tlaka utječu dezorijentirajuće na mene, istovremeno se fizički spuštamo, a i moja svijest tone u meditativno stanje. Rijeka je morsko tlo pod mojim nogama i dok gledam prema dnu, zanima me ima li ikakvih tragova tamošnjem Mačkogradu uz Gradsku knjižnicu? Je li Zlatna soba za meditaciju, liječenje i oporavak na krovu Muzeja moderne umjetnosti jednako moćna i pod vodom kao što je nekad bila slavljena? Svi ti pamfleti i slike Zlatne sobe mi prolaze kroz glavu. Takvo nešto je nezamislivo na Marsu, a na Zemlji je ova bila samo prva od mnogih. Svjedočanstva ozdravljenja nebrojenih stanja onih koji su provodili vrijeme u Zlatnoj sobi me ispunjavaju nadom. Nitko još ne zna da je to moja posljednja šansa.

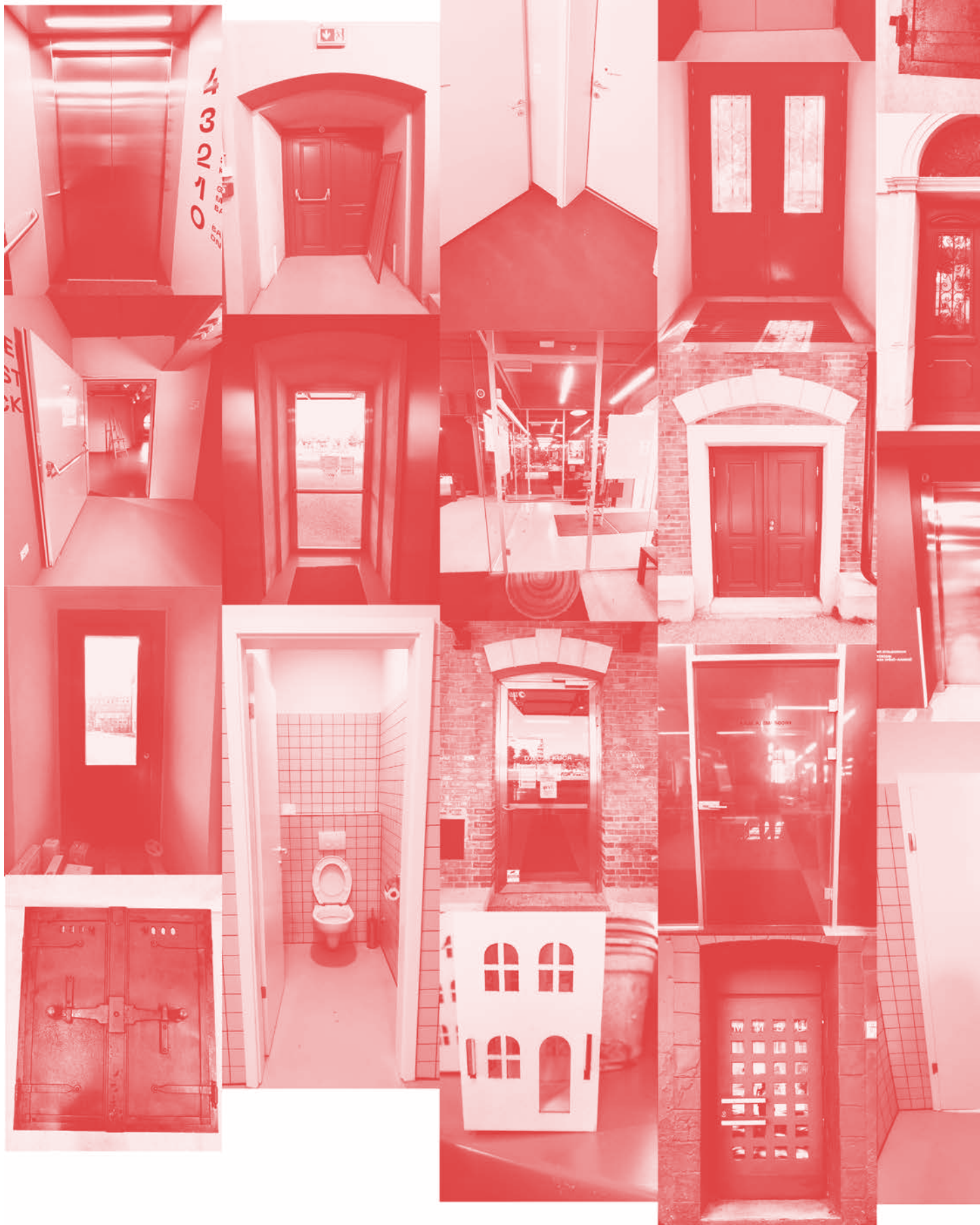
Lea Maravić

Priča je nastala na nedavnoj radionici kustoskog kružoka Kwartovske priče 2224 > 2024. Osluškivale smo kvart Benčić i smišljale malo stvarne, malo izmišljene priče o art-kvartu u budućnosti!

Ostalim pričama pridite na:

<https://mmsu.hr/wp-content/uploads/2024/06/sve-priče-i-ilustracije.pdf>

pronadi
sva vrata!

U potrazi za festivalom

*bonus nagrada za zabunu godine

~~MAJKA~~

3 put da me pitaju di je taj tobogan... Kao tobogan za spustanje....

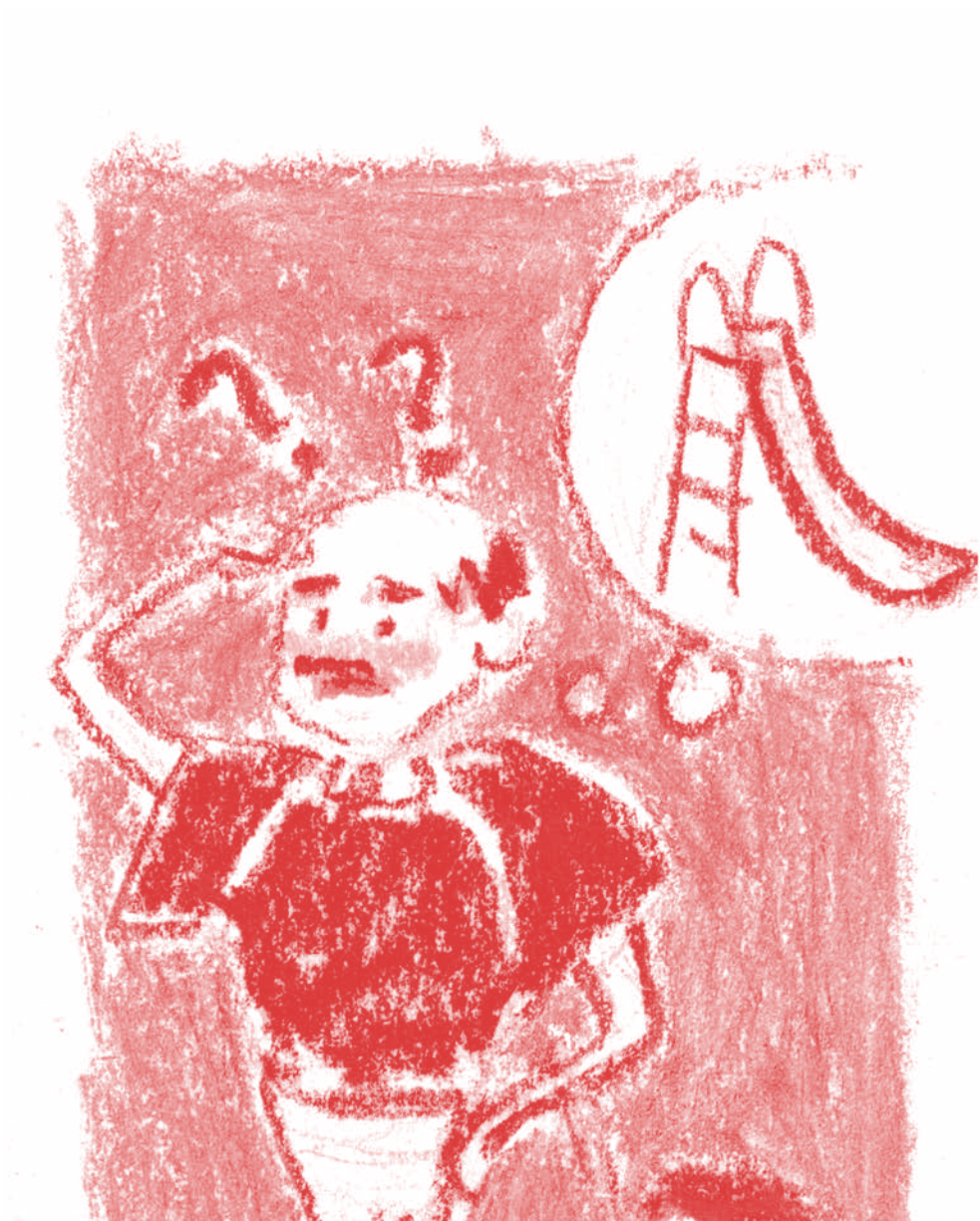
Uređeno 13:03

1

Svi tate

13:05

MUZEJ GRADA RIJEKE

gk*r
GRADSKA
KNJIŽNICA
RIJEKA

stvorili:
Muzej moderne i suvremene umjetnosti,
Muzej grada Rijeke,
Gradska knjižnica Rijeka